

Crna Gora
SAVJET AGENCIJE ZA ELEKTRONSKE MEDIJE
Broj: 01 – 462
Podgorica, 19.04.2013. godine

IZVJEŠTAJ O RADU
AGENCIJE ZA ELEKTRONSKE MEDIJE
ZA 2012. GODINU

Podgorica, april 2013. godine

S A D R Ž A J:

UVOD	3
RAZVOJ I IMPLEMENTACIJA ZAKONSKOG I PODZAKONSKOG OKVIRA OD ZNAČAJA ZA AUDIOVIZUELNI MEDIJSKI SEKTOR	4
NADZOR NAD PRIMJENOM ZAKONA O ELEKTRONSKIM MEDIJIMA	10
STANJE TRŽIŠTA USLUGA DISTRIBUCIJE RADIO I TELEVIZIJSKIH PROGRAMA DO KRAJNJIH KORISNIKA	25
MEĐUNARODNA SARADNJA	30
JAVNOST RADA	44
FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA U 2012. GODINI	45

UVOD

Implementacija usvojenih podzakonskih akata, sprovođenje javnog konkursa za dodjelu prava na radio emitovanje, kao i nastojanja da se ne ugrozi finansijska održivost Agencije, obilježili su aktivnosti Agencije za elektronske medije u 2012. godini.

Prvi put od donošenja Zakona o elektronskim medijima, Agencija je sprovela javni konkurs i dodijelila značajan broj frekvencija za emitovanje radio programa. Veliko interesovanje za proširivanje postojećih mreža, kao i pokretanje novih radio stanica odstupa od opšte slike da je ekonomska situacija na medijskom tržištu krajnje ozbiljna i ograničavajuća za dalji razvoj ili pojavu novih emitera. Ono govori u prilog potrebi preispitivanja efikasnosti korišćenja već dodijeljenih frekvencija i davanja šansi novim emiterima.

Nemogućnost korišćenja (najčešće iz ekonomskih razloga) svih ili određenih frekvencija dovela je do potpunog gašenja ili značajnog sužavanja zona pokrivanja pojedinih radio i TV emitera. U toku 2012. godine, jedan TV emiter sa nacionalnim pokrivanjem je prestao sa radom, a drugi u potpunosti odustao od korišćenja radio-difuznih frekvencija (zemaljskog emitovanja).

Ni 2012. godina nije donijela značajniji pomak na polju prelaska sa analognog na digitalno TV emitovanje. Prolongiranje krajnjeg roka za sprovođenje ovog procesa za jun 2015. godine dalo je šansu da se dobijeno vrijeme efikasnije upotrijebi i na najbolji način iskoriste prednosti koje ovaj proces donosi. U međuvremenu, većini TV emitera su produžena odobrenja za emitovanje do sredine 2015. godine.

Naplata prihoda po osnovu naknada za emitovanje i u 2012. godini je bila ispod planirane, ali time nije doveden u pitanje kontinuitet u radu Agencije. Razumijevanje i napori Agencije da se značajnom broju emitera izađe u susret i reprogramira dug radi prevazilaženja teške ekonomske situacije, dali su vrlo skromne finansijske rezultate.

Pored praćenja usaglašavanja rada emitera i operatora sa pravilnicima donesenim u 2011. godini, Agencija je u okviru svojih redovnih aktivnosti, pratila realizaciju obaveza pružalaca AVM usluga u oblasti programskih standarda i zaštite autorskog i srodnih prava. Posebna pažnja posvećena je poštovanju propisanih obaveza vezanih za obim i strukturu sopstvene produkcije i učešća informativnog programa.

Kao jedan od nosilaca primjene politike, Agencija za elektronske medije je dala doprinos aktivnostima koje se direktno ili indirektno odnose na audiovizuelni medijski sektor. Među najznačajnijima su izrada Predloga novog zakona o elektronskim komunikacijama, izmjena i dopuna Zakona o digitalnoj radio-difuziji, izrada Predloga zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja, kao i drugi zakonski i strateški dokumenti koji se odnose na ovaj sektor. S obzirom da su u toku 2012. godine intenzivirane aktivnosti vezane za pripremu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji, predstavnici Agencije su aktivno učestvovali u radu radnih grupa za nekoliko poglavlja (10 i 8).

Izveštaj o radu Agencije za elektronske medije za 2012. godinu je dokument koji sadrži informacije o ostvarivanju njenih obaveza direktno propisanih zakonom ili relevantnim podzakonskim aktima. Normativni osnov za izradu Izveštaja čine Zakon o medijima, Zakon o elektronskim medijima, Zakon o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore, Zakon o autorskom i srodnim pravima i Zakon o elektronskim komunikacijama, kao i usvojeni Finansijski plan i Plan rada Agencije za 2012. godinu, koje je u 20. decembra 2011. godine usvojila Skupština Crne Gore ("Sl. list Crne Gore", br. 64/11).

Saglasno Zakonu o budžetu („Sl.list RCG“, br. 40/01, 44/01, 28/04, 71/05, „Sl.list CG“, br. 12/07, 73/08 i 53/09, 46/10 i 49/10) ovaj izvještaj se, uz Izvještaj o finansijskom poslovanju Agencije za 2012. godinu, dostavlja Skupštini Crne Gore na usvajanje.

RAZVOJ I IMPLEMENTACIJA ZAKONSKOG I PODZAKONSKOG OKVIRA OD ZNAČAJA ZA AVM SEKTOR

1. Implementacija Zakona o elektronskim medijima

Rad i funkcionisanje Agencije za elektronske medije (u daljem tekstu: Agencija) u toku 2012. godine, protekli su u znaku daljeg usaglašavanja rada sa rješenjima sadržanim u Zakonu o elektronskim medijima¹. Definisanje i implementacija bližih uslova za primjenu standarda za oblast audiovizuelnih medijskih usluga (u daljem tekstu: AVM usluga) bili su takođe okosnica rada Agencije.

*

* *

U skladu sa svojim zakonskim nadležnostima, Agencija donosi opšte i pojedinačne akte kojima se bliže uređuju prava i obaveze pružalaca AVM usluga i elektronskih publikacija (član 45 Zakona). Pri tome, Agencija je dužna da u pripremi ovakvih akata, tekst nacрта objavi na svom veb sajtu i uputi poziv svim zainteresovanim subjektima da iznesu predloge, sugestije i komentare u roku koji ne može biti kraći od 15 dana.

U skladu sa dobrom praksom iz ranijeg perioda rada, prilikom donošenja ovakvih dokumenata, u okviru ovih konsultativnih aktivnosti, Agencija je organizovala i posebne tematske skupove i razgovore sa predstavnicima medija, profesionalnih i stručnih udruženja, nevladinih organizacija, stručnjaka za pojedine specijalističke oblasti i segmente problematike, nadležnih državnih organa, međunarodnih institucija, fizičkih i pravnih lica. Ove aktivnosti su doprinijele da se dođe do kvalitetnih, primjenjivih i održivih rješenja.

Tako je, 25. januara 2012. godine, Agencija organizovala **Savjetovanje u okviru javne rasprave o „Nacrtu pravilnika o kriterijumima/uslovima za određivanje programskih sadržaja koji se smatraju sopstvenom produkcijom“ i „Nacrtu odluke o događajima od posebnog značaja za javnost u Crnoj Gori“**. Sadržaj nacрта ponuđenih dokumenata je u osnovi pozitivno ocijenjen uz konstataciju da je riječ o veoma širokoj, slojevitoj i dinamičnoj materiji čije brojne pojedinačne modalitete nije moguće obuhvatiti preciznim odredbama. U tom kontekstu iskazano je puno povjerenje da će Agencija u praksi realno primjenjivati usvojene principe u situacijama kada je neophodno vršiti njihovo tumačenje.

Sprovedene konsultacije i organizovani skupovi pokazuju postojanje interesa skromnog broja pružalaca AVM usluga da se aktivno uključe u proces pripreme podzakonskih akata od značaja za ostvarivanje i realizaciju njihovih prava i obaveza koje prati Agencija.

Na osnovu člana 65 Zakona o elektronskim medijima, Savjet Agencije za elektronske medije, na sjednici održanoj 10. februara 2012. godine donio je **Pravilnik o kriterijumima/uslovima za određivanje programskih sadržaja koji se smatraju sopstvenom produkcijom**². Značaj usvojenih rješenja je posebno važan za objektivno i transparentno utvrđivanje i upoređivanje obima sopstvene produkcije, kako u toku nadzora nad radom emitera, tako i u toku sprovođenja javnih konkursa za dodjelu radio-difuznih frekvencija.

Predviđeno je da se informativne, kulturno-umjetničke, muzičke, sportske i druge emisije, kao i drugi izvorno proizvedeni programski sadržaji čiji je proizvođač emiter ili su proizvedeni po njegovoj narudžbi i za njegov račun smatraju sopstvenom produkcijom.

---

¹ "Sl. list CG", br. 46/10, 40/11 i 53/11.

² "Sl. list CG", br. 11/12.

Imajući u vidu značaj postojanja objektivnih i mjerljivih parametara za utvrđivanje obima sopstvene produkcije, Pravilnikom je propisano i da se sopstvenom produkcijom smatraju programski sadržaji TV emitera u kojima izvorni audio ili video materijal, ili autorski dio, čini više od 50 %, odnosno programski sadržaji radio emitera u kojima izvorni audio materijal, ili autorski dio, čini više od 20 %.

Nadalje, predviđeno je da se u sopstvenu produkciju ubrajaju premijere i prve reprize programskih sadržaja koji spadaju u ovu kategoriju. Sa druge strane, oglasi, najave sportskog programa, teletekst, oglasi i telešoping ne smatraju se programima u sopstvenoj produkciji emitera.

Novina koju je donio Pravilnik je obaveza prema kojoj je emiter opšteg televizijskog programa dužan da obezbijedi da djela iz sopstvene produkcije čine najmanje 10% njegovog mjesečnog vremena emitovanja.

U skladu sa članom 67 Zakona o elektronskim medijima i članom 9a Zakona o potvrđivanju Evropske konvencije o prekograničnoj televiziji³, Savjet Agencije za elektronske medije, u februaru 2012. godine, usvojio je **Odluku o listi događaja od posebnog značaja za javnost u Crnoj Gori**⁴. Osim same liste događaja, Odlukom je za ove događaje propisano da li treba da budu u cjelini ili djelimično dostupni za direktan prenos ili, gdje je to neophodno ili primjereno u javnom interesu iz objektivnih razloga, u cjelosti ili djelimično odloženo emitovani.

Zakonom o elektronskim medijima (član 76) je propisano da emiter ne može ostvariti isključivo pravo prenosa događaja od posebnog značaja za javnost u Crnoj Gori ukoliko ne može obezbijediti mogućnost praćenja takvog događaja putem direktnog prenosa ili odloženog prenosa na televizijskom programu sa slobodnim pristupom za najmanje 60% stanovništva u Crnoj Gori ili je za praćenje tog programa potrebno dodatno plaćanje. Takođe, zakon predviđa i mogućnost da više elektronskih medija mogu ostvariti isključivo pravo prenosa ovih događaja ukoliko umrežavanjem obezbijede kvalitetan prijem televizijskog programa za najmanje 85% stanovništva u Crnoj Gori.

Događaji od posebnog značaja za javnost u Crnoj Gori

- *Prenos inauguracije predsjednika Crne Gore i vanrednih skupštinskih zasjedanja*
- *Ljetnje i zimske Olimpijske igre*
- *polufinalne i finalne, kao i sve utakmice u kojima učestvuje crnogorska fudbalska reprezentacija ili crnogorski timovi, kao i utakmice kojima počinju:*
  - *Svjetsko i Evropsko fudbalsko prvenstvo*
  - *Fudbalska takmičenja „Liga šampiona“ i „Liga Evrope“*
- *Sve utakmice crnogorske (seniorske muške) fudbalske reprezentacije, kod kuće i u gostima*
- *Finalna utakmica crnogorskog fudbalskog kupa*
- *Prenos teniskih turnira ("Australian open", "Wimbledon", "French Open", "United States Open", "Roland Garros") ako u njima nastupaju crnogorski predstavnici*
- *Finale i polufinale lige svjetskog i evropskog prvenstva u košarci, rukometu, odbojci i vaterpolu ako u njima učestvuje crnogorska (seniorska) reprezentacija;*
- *Finale i polufinale lige prvaka u rukometu ako u njima učestvuju crnogorski timovi*

Ovi akti su objavljeni u „Službenom listu Crne Gore” i na veb sajtu Agencije www.ardcg.org.

³ „Sl. list CG”, br. 01/08.

⁴ „Sl. list CG”, br. 11/12.

2. Izmjene i dopune Zakona o digitalnoj radio-difuziji

Usvajanjem Zakona o digitalnoj radio-difuziji, u julu 2011. godine, stvoreni su normativni uslovi za intenziviranje procesa prelaska sa analogne na digitalnu radio-difuziju u Crnoj Gori. Članom 16 ovog Zakona bilo je propisano da emiteri koji na dan stupanja na snagu zakona imaju odobrenja za korišćenje frekvencija prestaju sa emitovanjem televizijskih programa u analognoj tehnologiji najkasnije do 31. decembra 2012. godine. Dakle, nakon tog roka ni jedan TV emiter, javni ili komercijalni ne bi mogao da emituje program posredstvom analognih frekvencija, čime bi se, istekom navedenog roka, opstanak cjelokupne televizijske medijske scene doveo u pitanje.

Kako je određenom broju TV emitera rok važenja odobrenja za emitovanje isticao 31. marta 2012. godine, dok je ostalim emiterima odobrenje važilo do 31. decembra 2012., a uvažavajući činjenicu da je došlo do značajnih kašnjenja u procesu nabavke opreme i stavljanja u funkciju prve mreže za digitalnu zemaljsku radio-difuziju, Agencija za elektronske medije pokrenula je inicijativu za izmjenu ovog Zakona sa ciljem usvajanja realnih rokova za prelazak sa analogne na digitalnu radio-difuziju.

Takođe, izmjene i dopune zakona bile su neophodne kako bi se izbjegla potreba izdavanja odobrenja za emitovanje postojećim televizijskim emiterima na osnovu procedure raspisivanja javnog konkursa, kako je to predviđeno Zakonom o elektronskim medijima, imajući u vidu činjenicu da bi ovako izdata odobrenja mogla važiti samo do 31. decembra 2012. godine. Tom prilikom je zaključeno da bi raspisivanje javnog konkursa za dodjelu prava na korišćenje svih analognih TV kanala bilo krajnje neuobičajeno i neracionalno rješenje, kakvo nije zabilježeno u zemljama koje se zalažu za sprovođenje procesa digitalizacije u rokovima predviđenim međunarodnim sporazumima i praksi.

Uvažavajući argumentaciju Agencije za elektronske medije, Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije predložilo je izmjenu ovog zakona čije su izmjene i dopune usvojene u junu 2012. godine⁵.

Ovim izmjenama i dopunama krajnji rok za prelazak sa analogne na digitalnu radio-difuziju pomjeren je za 17. jun 2015. godine, što je ujedno i krajnji rok predviđen odredbama Regionalne konferencije o radio komunikacijama koja je održana u Ženevi 2006. godine (RRC06).

Izuzetno od toga, predviđeno je i da će istovremeno emitovanje analognih i digitalnih televizijskih programa (simulcast) početi najkasnije šest mjeseci prije isteka pomenutog roka (čl. 15).

Nadalje, usvojena je i izmjena člana 16, tako da emiteri koji na dan stupanja na snagu ove izmjene imaju odobrenja za korišćenje frekvencije prestaju sa emitovanjem svojih televizijskih programa u analognoj tehnologiji najkasnije do 17. juna 2015. godine.

Takođe, usvojena je i izmjena člana 17, tako da je rok do kojeg je Radio-difuzni centar dužan da posredstvom prve mreže obezbijedi pokrivenost 85% stanovništva, produžen do kraja 2014. godine.

3. Izrada novog Zakona o elektronskim komunikacijama

Od februara 2012. godine, predstavnici Agencije za elektronske medije su participirali u izradi **Nacrta zakona o elektronskim komunikacijama**. Radnu grupu za izradu zakona formiralo je Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije, a pored predstavnika Agencije, u radu radne grupe su participirali i predstavnici Ministarstva za informaciono društvo i telekomunikacije, Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, kao i nezavisni eksperti. Radna grupa je u periodu od februara do oktobra 2012. godine održala više od 50 sastanaka.

---

⁵ "Sl. list Crne Gore", br. 31/12.

Cilj donošenja novog zakona je usaglašavanje nacionalnog regulatornog okvira za elektronske komunikacije sa regulatornim okvirom Evropske Unije za ovu oblast iz 2009. godine. Takođe, izrada novog zakona bila je uslovljena i velikim brojem izmjena i dopuna koje je važeći tekst zakona iz 2008. godine pretrpio nakon njegovog usvajanja.

Predstavnici Agencije veoma su aktivno participirali u radu radne grupe, dajući velik broj sugestija, komentara i mišljenja na predlagana rješenja, a naročito na rješenja koja su se odnosila na nezavisnost regulatornog organa za elektronske komunikacije, izbor i imenovanja članova Savjeta te Agencije, inspekcijski nadzor i administraciju i upravljanje radio-frekvencijskim spektrom, kao i naknade propisane imaoćima odobrenja za korišćenje radio-frekvencija, naročito radio-frekvencijskog spektra namijenjenog za potrebe radio-difuznih službi.

Takođe, Agencija je učestvovala i u javnoj raspravi koja je sprovedena u periodu od 27.07. do 10.09.2012. godine.

Tokom ove rasprave, Agencija je ukazala da predloženi tekst Zakona o elektronskim komunikacijama predstavlja značajan pokušaj da se unaprijedi regulatorni okvir za razvoj sektora i obavljanje djelatnosti elektronskih komunikacija u skladu sa evropskim standardima u ovoj oblasti, međutim, da su istim ponuđena određena rješenja koja mogu imati značajnog uticaja i dovesti u pitanje dalji razvoj i unaprjeđenje sektora elektronskih medija.

Agencija je tokom javne rasprave, a i tokom rada radne grupe, posebno ukazivala na:

1. Položaj nacionalnog regulatornog organa u odnosu na Vladu i Skupštinu Crne Gore, ukazujući da predložena rješenja koja se tiču nadzora nad radom nezavisnog regulatornog tijela, a prije svega rješenja koja predviđaju davanje saglasnosti Vlade na plan rada i finansijski plan nacionalnog regulatornog tijela za elektronske komunikacije i usvajanje finansijskih izvještaja od strane Skupštine Crne Gore, ostavljaju prostor za neosnovano miješanje ovih institucija u rad regulatornog organa, čime se na direktan način utiče na njegovu nezavisnost. Sugestije Agencije nijesu usvojene.
2. Uticaj predloženih rješenja koja se odnose na metodologiju obračuna naknada za korišćenje radio-frekvencija (koju utvrđuje nadležno ministarstvo), odnosno na uticaj koji predložena metodologija može imati na pružaoce AVM usluga, prije svega korisnike radio-frekvencija namijenjenih radio-difuziji, uključujući i operatore multipleksa digitalne zemaljske radio-difuzije. Sugestije Agencije nijesu usvojene.
3. Nekompatibilnost ponuđenih rješenja sa postojećom regulativom u sektoru elektronskih medija, odnosno, Zakonom o elektronskim medijima, u dijelu koji se odnosi na izdavanje odobrenja za korišćenje radio-frekvencija za digitalnu zemljsku radio-difuziju. Agencija je u ovom slučaju predlagala usvajanje rješenja koja bi u potpunosti bila usklađena sa rješenjima iz Zakona o elektronskim medijima, na način da se izdavanje odobrenja za korišćenje frekvencija namijenjenih digitalnoj radio-difuziji sprovodi tek nakon procedura propisanih u Zakonu o elektronskim medijima. Sugestije Agencije su usvojene.
4. Predložena rješenja kojima se naknade za korišćenje radio-frekvencija oslobađaju samo javni emiteri. Agencija je iznijela stav da bi usvajanjem ovakvog rješenja komercijalni emiteri i operatori multipleksa digitalne zemaljske radio-difuzije bili dvostruko opterećeni ovim naknadama pošto je Agencija za elektronske medije nadležna za dodjelu prava na korišćenje radio-difuznih frekvencija (na osnovu javnog konkursa) i naplatu naknada po tom osnovu. Nakon javne rasprave, ovaj predlog je usvojen.
5. Predložena rješenja koja se odnose na vršenje nadzora nad primjenom zakona. Agencija je smatrala da rješenja sadržana u izmjenama Zakona o inspekcijskom nadzoru iz 2011. godine, kao i rješenja sadržana u predlogu novog zakona, ne garantuju poboljšanje cjelokupnog poslovnog ambijenta za oblast elektronskih komunikacija. Agencija je predložila

preispitivanje predloženog izmjesta inspekcijskog nadzora iz Ministarstva u organ uprave nadležan za inspekcijske poslove, uz zadržavanje samo stručnog nadzora kod regulatornog organa. Takođe, ukazano je na opravdanost objedinjavanja inspekcijskog nadzora kod regulatornog organa. Sugestije Agencije nijesu usvojene.

*

* *

Odsustvo uvažavanja standarda u sektoru AVM usluga dovelo je do ishitrene izmjene Zakona o elektronskim medijima krajem 2011. godine⁶. Stupanjem na snagu ove izmjene, prestao je da važi član 159 stav 1 alineja 2 ovog zakona, čime su vraćene na snagu odredbe Zakona o budžetu, u dijelu koji se odnosi na Agenciju za elektronske medije. To je, pored ostalog, stvorilo nejasan i nedefinisani okvir kada su u pitanju nadležnosti i obaveze organa Agencije povodom usvajanja njenih godišnjih finansijskih planova i izvještaja. Prema mišljenju Agencije, takvo rješenje rezultat je nedovoljnog razumijevanja institucije nezavisnog regulatora u oblasti audiovizuelnih usluga i potrebe da njegova pozicija bude u skladu sa međunarodnim standardima.

U svom Izveštaju o napretku Crne Gore za 2012. godinu, ove izmjene Zakona o elektronskim medijima Evropska komisija je prepoznala kao mjere kojima je „...dovedena u pitanje nezavisnost audiovizuelnog regulatora”⁷.

*

* *

Predstavnici Agencije za elektronske medije su učestvovali u radnoj grupi zaduženoj za izradu **Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja**. Ovu radnu grupu formiralo je Ministarstvo održivog razvoja i turizma sa ciljem uspostavljanja zakonskog okvira kojim su uređeni: zaštita zdravlja ljudi, naročito radnika, kao i životne sredine od štetnog djelovanja nejonizujućih zračenja, uslovi korišćenja izvora nejonizujućih zračenja, monitoring nejonizujućih zračenja i dr. Takođe, zadatak radne grupe je bio i usklađivanje nacionalne regulative kojom su uređena pitanja zaštite od nejonizujućih zračenja sa regulativom Evropske Unije.

Agencija je aktivno participirala kako u radu radne grupe, tako i u javnoj raspravi sprovedenoj prilikom usvajanja teksta predloga Zakona. U više navrata Agencija je davala komentare i sugestije koje su se odnosile na predloženi tekst zakona, kao i predloge sa ciljem unaprjeđenja predloženog teksta. Predstavnici Ministarstva održivog razvoja i turizma u najvećoj mjeri uzeli su u obzir komentare, predloge i sugestije predstavnika Agencije i iste uvrstili u finalni tekst ovog zakona.

*

* *

Usvajanjem **izmjena Zakona o inspekcijskom nadzoru** usvojene 2011. godine, u potpunosti su zanemarena upozorenja Agencije za elektronske medije da su nova rješenja nejasna i nepotpuna te da bi mogla dovesti do problema u implementaciji dva systemska zakona u audiovizuelnom medijskom sektoru (Zakona o elektronskim medijima i Zakona o autorskom i srodnim pravima).

„Usvojene su izmjene i dopune Zakona o elektronskim medijima prema kojima je Agencija za elektronske medije dužna da dostavi svoje operativne i finansijske planove i izvještaje Skupštini na odobrenje. Ovim se jasno podriva nezavisnost Agencije.“

Izveštaj EK o napretku Crne Gore za 2012
(Poglavlje 10: Informaciono društvo i mediji)

⁶ „Sl.list Crne Gore“, br. 53/11.

⁷ Montenegro Progres Report 2012 (http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2012/package/mn_rapport_2012_en.pdf).

Da se nije vodilo računa o potrebi i značaju usaglašavanja i komplementarnosti rješenja sadržanih u Zakonu o inspekcijskom nadzoru sa rješenjima iz Zakona o elektronskim medijima i Zakona o autorskom i srodnim pravima, potvrđuje i sama implementacija usvojenih rješenja. Naime, Vlada Crne Gore je početkom januara 2012. godine usvojila Uredbu o organizaciji i načinu rada državne uprave⁸. Tek njegovom izmjenom iz maja 2012. godine prepoznata je činjenica da je vršenje nadzora u sektoru elektronskih komunikacija promijenjen. Sa druge strane, pitanje nadzora u sektoru AVM usluga i dalje ostalo neregulisano.

U cilju prevazilaženja situacije u kojoj Agencija za elektronske medije nema inspekcijsku nadležnost, neophodno je izvršiti izmjene ili dopune Zakona o elektronskim medijima i Zakona o inspekcijskom nadzoru. Mišljenje ove Agencije je da bi najcjelishodnije rješenje bilo da inspekcijski nadzor u oblasti sektora AVM usluga vrši Agencija za elektronske medije, u skladu sa lex specialis (Zakon o elektronskim medijima) i zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor.

---

⁸ "Sl. list Crne Gore", br. 05/12, 25/12 i 61/12.

NADZOR NAD PRIMJENOM ZAKONA O ELEKTRONSKIM MEDIJIMA

Agencija, u okviru svojih nadležnosti vrši nadzor nad primjenom Zakona o elektronskim medijima (Član 14). Jedna od najvažnijih aktivnosti u toku 2012. godine bilo je sprovođenje javnog konkursa za dodjelu prava na emitovanje radijskih programa. Agencija je kako po osnovu javnog konkursa tako i na osnovu podnesenih zahtjeva, u zakonom propisanim rokovima i uslovima izdala odobrenja za nekoliko novih radijskih programa.

1. Javni konkurs za dodjelu prava na emitovanje radijskih programa

Savjet Agencije za elektronske medije je, na sjednici održanoj 28. juna 2012. godine, usvojio Odluku o raspisivanju javnog konkursa za dodjelu prava na emitovanje radijskih programa kao i Odluku o kriterijumima i metodologiji bodovanja prijave. Javni konkurs je objavljen 04. jula 2012. godine na veb sajtu Agencije (www.ardcg.org), u dnevnom listu „Pobjeda“ i u „Službenom listu Crne Gore“.

Javnim konkursom raspisane su 42 frekvencije za FM radio u opštinama Andrijevića, Bar, Berane, Bijelo Polje, Budva, Cetinje, Herceg Novi, Kolašin, Kotor, Mojkovac, Nikšić, Plav, Plužine, Pljevlja, Danilovgrad, Podgorica, Rožaje, Šavnik, Tivat, Ulcinj i Žabljak.

Frekvencije su prvenstveno bile namijenjene za komercijalne emitere, dok su zainteresovana lica, ukoliko ispunjavaju zakonom propisane uslove, mogla konkurisati za dobijanje statusa neprofitnog emitera. U tom slučaju, bilo je predviđeno da prednost za dodjelu prava na emitovanje opšteg radijskog programa imaju podnosioci prijave za sticanje statusa neprofitnog emitera.

Po prvi put od donošenja Zakona o elektronskim medijima, stvoreni su uslovi da Savjet Agencije, prilikom donošenja odluke o dodjeli prava na emitovanje, za određene emitere utvrdi i status neprofitnog emitera (član 72 Zakona).

Za sticanje statusa neprofitnog emitera i dodjele prava na emitovanje mogle su se prijaviti samo: obrazovne ustanove, vjerske, studentske, učeničke i nevladine organizacije registrovane najmanje tri godine prije podnošenja prijave za javni konkurs (zahtjeva za sticanje statusa neprofitnog emitera).

Prepoznajući specifičnosti kao i strukturu zakonom propisanih programskih obaveza za neprofitne emitere, konkursom i usvojenom metodologijom bodovanja detaljno su propisani različiti kriterijumi i način bodovanja prijave kako za komercijalne emitere (postojeće i nove), tako i za neprofitne emitere.

Na javni konkurs podnijeto je osam blagovremenih i potpunih prijave. Savjet Agencije je, saglasno članu 101 stav 5 alineja 1 Zakona o elektronskim medijima, objavio listu potpunih prijave i pojedinačnim zaključcima odbacio nepotpune prijave (njih osam).

Kriterijumi za dodjelu prava na emitovanje:

- A - Obim i struktura programskih sadržaja podnosioca prijave
- B - Organizaciona struktura planiranog programskog osoblja
- C - Finansijski pokazatelji vezani za mogućnosti rentabilnog poslovanja i mogućnost opstanka na tržištu

Bodovanje potpunih prijava Savjet Agencije je izvršio na osnovu kriterijuma za odlučivanje iz tačke 5. i 6. Javnog konkursa i Odluke o metodologiji bodovanja. Tom prilikom Savjet se rukovodio principima:

- pospješivanja razvoja profesionalnih i održivih elektronskih medija;
- racionalnog i efikasnog korišćenja radio-difuznog spektra frekvencija, kao ograničenog prirodnog resursa;
- uravnoteženog razvoja javnih, neprofitnih i komercijalnih emitera;
- pospješivanja razvoja konkurencije i pluralizma u sektoru AVM usluga.

Tačkom 7. Odluke o metodologiji bodovanja propisano je da, u slučaju da blagovremenu i potpunu prijavu za jedan frekvencijski resurs podnesu dva ili više podnosioca prijave, Savjet Agencije će u slučaju da su oba ili više podnosilaca prijave komercijalni emiteri, primjeniti uporednu analizu i frekvenciju dodijeliti podnosiocu prijave čija prijava bude imala više bodova. Imajući u vidu da je za određene frekvencije podneseno više potpunih prijava, Savjet Agencije je analizirao podnesene prijave i sačinio uporedni pregled ostvarenih bodova saglasno Odluci o metodologiji bodovanja.

Nakon razmatranja potpunih i blagovremenih prijava na javni konkurs, u skladu sa kriterijumima iz javnog konkursa i Metodologijom bodovanja prijave, Savjet je donio Rješenje o dodjeli prava na emitovanje.

Pravo na emitovanje je dobilo osam pravnih lica, a dodijeljeno je četrnaest frekvencija u opštinama Bar, Bijelo Polje, Budva, Cetinje, Kolašin, Nikšić, Podgorica, Danilovgrad, Šavnik, Tivat, Herceg Novi i Ulcinj.

Među subjektima kojima su dodijeljene frekvencije, nalazi se sedam već postojećih emitera koji su **proširili zone emitovanja (Radio DRS, Radio F, Radio Borkis / sada Radio Star FM, Radio D, Radio D Plus, Radio Delfin)**.

Osim toga, pravo na frekvencije i **status emitera dobila** je i NVO „Studentska Aktivna Frekvencija Radijske Avangarde“ iz Podgorice, koja će emitovati radijski program „**Radio Krš**“ na teritoriji Podgorice i Danilovgrada.

Zbog činjenice da nije iskazano interesovanje, odnosno nije bilo potpunih i blagovremenih prijava na javni konkurs, Savjet nije dodijelio 28 frekvencija, pa će zbog pokazanog interesovanja, razmotriti mogućnost raspisivanja novog javnog konkursa.

Odluka Savjeta Agencije o dodjeli prava na emitovanje, kao i svi ostali dokumenti vezani za sprovođenje javnog konkursa dostupni su na veb sajtu Agencije www.ardcg.org.

2. Izdavanje odobrenja za pružanje AVM usluga novim emiterima

U toku 2012. godine, postupajući po podnesenom zahtjevu, Agencija je **izdala odobrenje za emitovanje opšteg radijskog programa „Radio Homer“**, čime je nevladina organizacija Kulturni centar "Homer" iz Podgorice stekla status komercijalnog emitera i pravo da posredstvom elektronskih komunikacionih mreža, bez upotrebe radio-difuznih frekvencija, emituje program namijenjen neodređenom broju korisnika. Ovaj program je dostupan u ponudi IPTV opeatora „Crnogorski Telekom“, odnosno njegove usluge „Extra TV“.

Nadalje, nevladinoj organizaciji „Studentska Aktivna Frekvencija Radijske Avangarde“ iz Podgorice, koja je na javnom konkursu stekla pravo na emitovanje, direktor Agencije za elektronske medije je izdao **odobrenje za emitovanje radijskog programa „Radio Krš“** na radio-difuznoj frekvenciji 99.00 MHz (lokacija Sjenica, Podgorica).

3. Oduzimanje i prestanak odobrenja za emitovanje

U toku 2012. godine, prestalo je da važi ili je oduzeto nekoliko odobrenja za emitovanje. Svi slučajevi prestanka ili oduzimanja odobrenja sprovedeni su u skladu sa Zakonom.

Oduzimanje odobrenja

Članom 110 stav 1 tačka 8 Zakona o elektronskim medijima, propisano je da će direktor Agencije rješenjem oduzeti odobrenje za emitovanje, ako je regulatorni organ za elektronske komunikacije emiteru oduzeo odobrenje za korišćenje radio-difuzne frekvencije, ukoliko su zemaljski radio-difuzni sistemi bili jedina mreža elektronskih komunikacija za emitovanje radijskog ili televizijskog programa.

Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost je, na osnovu redovnih kontrola i monitoringa radio-frekvencijskog spektra, utvrdila da pojedini emiteri nijesu koristili dodijeljene frekvencije u toku jedne godine od izdavanja odobrenja za korišćenje radio-frekvencija. Takođe je ocijenila neopravdanim neracionalno korišćenje predmetnih radio-frekvencija od strane tih privrednih društava u periodu dužem od godinu dana. U skladu sa navedenim, a na osnovu člana 82 Zakona o elektronskim komunikacijama, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost je ovim privrednim društvima donijela rješenja o prestanku važenja odobrenja za korišćenje radio-frekvencija.

Imajući u vidu navedeno, u okviru nadzora nad radom emitera, Agencija za elektronske medije je:

1. Privrednom društvu „**Tehnoflesh**“ d.o.o. iz **Bijelog Polja**, emiteru radijskog programa „**Radio Amigo**“, oduzela Odobrenje za emitovanje br. O-R-K-02 (akt br. 02-862 od 28.09.2012. godine). Prethodno, prema gore navedenoj proceduri, ovom privrednom društvu je Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost utvrdila da nije koristilo dodijeljene frekvencije 106,7 MHz na lokaciji Jejevica, opština Berane i 89,0 MHz na lokaciji Obrov, opština Bijelo Polje, u toku jedne godine od izdavanja odobrenja za korišćenje radio-frekvencija (akt br. 0506-366/1 od 02.02.2011.g.) i donijela rješenje o prestanku važenja odobrenja za korišćenje pomenutih radio-frekvencija (akt br. 0506-4395/1 od 26.07.2012.g.).

Rješenjem direktora Agencije za elektronske medije o oduzimanju odobrenja za emitovanje (akt broj 02- 862 od 28.09.2012. godine), ovom privrednom subjektu je naloženo da u roku od 30 dana od dana donošenja rješenja uplati iznos od 4.681,30 €, što predstavlja neizmireni dug po osnovu godišnje naknade za emitovanje.

2. Privrednom društvu „**Radio Gorica**“ d.o.o. iz **Podgorice**, emiteru radijskog programa „**Radio Gorica**“, oduzela Odobrenje za emitovanje br. O-R-K-19 (akt br. 02-861 od 28.09.2012. godine). Prethodno, prema gore navedenoj proceduri, ovom privrednom društvu je Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost utvrdila da nije koristilo dodijeljenu frekvenciju 93,3 MHz na lokaciji Podgorica, opština Podgorica, u toku jedne godine od izdavanja odobrenja za korišćenje radio-frekvencija (akt br. 0506-357/1 od 02.02.2011.g.) i donijela rješenje o prestanku važenja odobrenja za korišćenje radio-frekvencije 93,3 MHz na lokaciji Podgorica, opština Podgorica (akt br. 0506-4397/1 od 26.07.2012.g.).

Rješenjem direktora Agencije za elektronske medije o oduzimanju odobrenja za emitovanje (akt broj 02- 861 od 28.09.2012. godine), ovom privrednom subjektu je naloženo da u roku od 30 dana od dana donošenja rješenja uplati iznos od 4.860,81 €, što predstavlja neizmireni dug po osnovu godišnje naknade za emitovanje.

Prestanak važenja odobrenja

Članom 109 stav 1 alineja 1 Zakona o elektronskim medijima propisano je da odobrenje za emitovanje prestaje da važi istekom roka na koji je izdato.

Odobrenja za emitovanje na dodijeljenim analognim TV kanalima su važila do 31. decembra 2012. godine. Imajući u vidu izmjene Zakona o digitalizaciji iz juna 2012. godine, Agencija za elektronske medije je produžila izdata odobrenja do 17. juna 2015. godine svim emiterima koji su podnijeli zahtjev za produženje i regulisali obaveze povodom naknade za emitovanje.

Sa druge strane, odobrenja za emitovanje izdata za četiri TV emitera (koji nijesu podnijeli zahtjev za produženje i/ili regulisali obaveze povodom naknade za emitovanje) nijesu produžena pa su istekom roka na koji su izdata, ista prestala da važe. U svakom slučaju, sproveden je skraćeni postupak, saglasno članu 133 Zakona o upravnom postupku, u kojem su utvrđene sve relevantne činjenice. Saglasno navedenom:

- a) Privrednom društvu „**Ehoo**“ d.o.o iz **Plava**, emiteru televizijskog programa „**TV Ehoo**“, 31.12.2012.g. prestalo je da važi Odobrenje za emitovanje br. O-TV-K-05. Kako je period važenja predmetnog odobrenja bio 31.12.2012. godine, a ono nije produženo, direktor Agencije za elektronske medije je donio Rješenje kojim je prestalo da važi Odobrenje za emitovanje br. O-TV-K-05 (akt br. 02-1209 od 31.12.2012. godine). Predmetnim rješenjem ovom privrednom društvu naloženo je da u roku od 30 dana od dana donošenja rješenja uplati iznos od 3.403,44 €, što predstavlja neizmireni dug po osnovu godišnje naknade za emitovanje.
- b) Privrednom društvu „**Televizija Elmag**“ d.o.o. iz **Podgorice**, emiteru televizijskog programa „**TV Elmag**“, 31.12.2012.g. prestalo je da važi Odobrenje za emitovanje br. O-TV-K-20. Kako je period važenja predmetnog odobrenja bio 31.12.2012. godine, a ono nije produženo, direktor Agencije za elektronske medije je donio Rješenje kojim je prestalo da važi Odobrenje za emitovanje br. O-TV-K-20 (akt br. 02-1208 od 31.12.2012. godine). Predmetnim rješenjem ovom privrednom društvu naloženo je da u roku od 30 dana od dana donošenja rješenja uplati iznos od 52.128,34 €, što predstavlja neizmireni dug po osnovu godišnje naknade za emitovanje.
- c) Privrednom društvu „**NTV Orion**“ d.o.o. iz **Kolašina**, emiteru televizijskog programa „**TV Orion**“, 31.12.2012.g. prestalo je da važi Odobrenje za emitovanje br. O-TV-K-12. Kako je period važenja predmetnog odobrenja bio 31.12.2012. godine, a ono nije produženo, direktor Agencije za elektronske medije je donio Rješenje kojim je prestalo da važi Odobrenje za emitovanje br. O-TV-K-12 (akt br. 02-1207 od 31.12.2012. godine). Predmetnim rješenjem ovom privrednom društvu naloženo je da u roku od 30 dana od dana donošenja rješenja uplati iznos od 4.538,11 €, što predstavlja neizmireni dug po osnovu godišnje naknade za emitovanje.
- d) Privrednom društvu „**IN CO**“ d.o.o. iz **Podgorice**, emiteru televizijskog programa „**TV IN**“, 31.12.2012.g. prestalo je da važi Odobrenje za emitovanje br. O-TV-K-07. Kako je period važenja predmetnog odobrenja bio 31.12.2012. godine, a ono nije produženo, direktor Agencije za elektronske medije je donio Rješenje kojim je prestalo da važi Odobrenje za emitovanje br. O-TV-K-07 (akt br. 02-1206 od 31.12.2012. godine). Predmetnim rješenjem ovom privrednom društvu naloženo je da u roku od 30 dana od dana donošenja rješenja uplati iznos od 77.044,10 €, što predstavlja neizmireni dug po osnovu godišnje naknade za emitovanje.

4. Javni emiteri

Javni radio-difuzni servisi, osnovani prema ranijem Zakonu o radio-difuziji, saglasno odredbama Zakona o elektronskim medijima, nastavili su sa radom kao javni emiteri. U Crnoj Gori, trenutno, pored Radio-televizije Crne Gore, nacionalnog javnog emitera čiji je osnivač država, postoji i 14 lokalnih emitera, čiji su osnivači jedinice lokalne samouprave.

Kako u roku za usklađivanje organizacije i načina rada sa Zakonom o elektronskim medijima (februar 2011. godine) ni jedan osnivač lokalnog javnog radio-difuznog servisa nije ispunio ovu obavezu, to je i 2012. godina protekla u znaku finalizacije usaglašavanja rada i funkcionisanja javnih emitera sa usvojenim rješenjima.

Odluku o osnivanju, odnosno organizovanju, lokalnog javnog emitera, saglasno Zakonu o elektronskim medijima, nakon više podsjećanja, usvojile su: SO Andrijevića, SO Bar (za Radio Bar), SO Berane, SO Bijelo Polje, SO Budva, SO Danilovgrad, SO Kotor, SO Nikšić, SO Pljevlja, SO Ulcinj, SO Herceg Novi, SO Cetinje, SO Tivat.

Iako je Agencija za elektronske medije u nekoliko navrata ukazivala opštinskim službama zaduženim za pripremu osnivačkog akta javnog emitera, da usvajanje odluke o osnivanju lokalnog javnog emitera predstavlja jednu od obaveza osnivača postojećih lokalnih javnih radio-difuznih servisa, SO Rožaje još uvijek nije usaglasila rad postojećeg javnog radio-difuznog servisa sa Zakonom o elektronskim medijima. Takođe, SO Bar nije za TV Bar usvojila novi osnivački akt (TV Bar nije profunkcionisao ni po postojećem osnivačkom aktu, donesenom u skladu sa Zakonom o radio-difuziji).

Usaglašavanje osnivačkih akata sa Zakonom o elektronskim medijima većina osnivača lokalnih javnih emitera je iskoristila za ispunjavanje i obaveze nastale nakon stupanja na snagu Zakona o unapređenju poslovnog ambijenta⁹, kada su prestali da važe Zakon o javnim preduzećima¹⁰ i Zakon o društvenim djelatnostima¹¹. Naime, Zakon o unapređenju poslovnog ambijenta propisuje (član 13) da javna preduzeća i javne ustanove koji obavljaju djelatnost u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima i Zakonom o društvenim djelatnostima nastavljaju da rade u skladu sa zakonima kojima se uređuje obavljanje određenih djelatnosti i aktima o njihovom osnivanju. Takođe, propisano je da su javna preduzeća dužna da se reorganizuju u skladu sa Zakonom o privrednim društvima, u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona. Saglasno navedenom, novim osnivačkim aktima je, u najvećem broju slučajeva, predviđena reorganizacija ovih pravnih lica u društva sa ograničenom odgovornošću.

Do kraja 2012. godine, značajan broj skupština jedinica lokalne samouprave, koje su osnivači lokalnih javnih emitera, sprovedo je, u cjelini ili bar djelimično, proces usaglašavanja rada ovih medija sa Zakonom o elektronskim medijima. Dok je usvajanje novih ili izmjena i dopuna postojećih osnivačkih akata u značajnom broju slučajeva sprovedena u toku 2011. godine, tek je u toku 2012. godine najveći broj emitera imenovao organe upravljanja i usvojio novi ili izmijenjeni statut.

Zakon propisuje da se u javnim emiterima, kao organi upravljanja, imenuju savjet javnog emitera i direktor, te da se osnivačkim aktom javnog emitera propisuju način imenovanja, izbora, odlučivanja i nadležnosti ovih organa, kao i druga pitanja od značaja za rad javnog emitera.

Usaglašavanje osnivačkih akata sa novim zakonom iskorišćeno je za reorganizovanje organa upravljanja, posebno broja i strukture savjeta javnih emitera. Osim u tri slučaja (Cetinje, Danilovgrad i Andrijevića), svi javni emiteri imaju savjete sa po pet članova. Među subjektima koji se osnivačkim aktima prepoznaju kao lica koja su ovlašćena da predlažu kandidate za članove savjeta nalaze se:

---

⁹ "Sl. list CG", br. 40/10.

¹⁰ "Sl. list SRCG", br. 6/91.

¹¹ "Sl. list SRCG", br. 19/90 i 6/91 i "Sl. list RCG", br. 21/95.

- nevladine organizacije sa sjedištem u određenoj opštini a bave se medijima, zaštitom ljudskih prava i sloboda, prava djece i porodice i osoba sa invaliditetom, emancipacijom žena, obrazovanjem, ekologijom, umjetnošću i sl.;
- ustanove i javna preduzeća iz oblasti (predškolskog, osnovnog i srednjeg) obrazovanja, sporta, kulture i turizma, osnovana od strane opštinskih organa;
- privredna društva (mala i srednja preduzeća i preduzetnici) sa sjedištem na teritoriji opštine);
- udruženja penzionera;
- udruženja koja baštine istoriju i tradiciju narodno oslobodilačkog pokreta i antifašističke borbe.

Organi upravljanja (savjet i direktor) imenovani su u sljedećim javnim emiterima (Bijelo Polje, Berane, Budva, Nikšić, Pljevlja, Tivat, Cetinje, Ulcinj). SO Herceg Novi, odlukom o organizovanju, predvidjela je da mandat postojećih organa upravljanja traje do isteka vremena na koji su imenovani. U Radiju Andrijevića postojeći savjet, odnosno direktor, funkcije će obavljati do isteka mandata, nakon čega će se pristupiti izboru organa upravljanja u skladu sa Zakonom o elektronskim medijima.

Još uvijek nisu imenovani ni savjet ni direktor u Radio Baru, Radio Kotoru, Radio Danilovgradu i Radio Rožaje.

Finansiranje lokalnih javnih emitera je bilo pitanje od posebnog značaja za razmatranje i tokom 2012. godine. Kašnjenje sa usvajanjem izmijenjenih osnivačkih akata u toku 2011. godine uticalo je da za značajan broj emitera nijesu blagovremeno i u dovoljnom obimu planirana neophodna sredstva u opštinskim budžetima kao glavnim izvorima njihovog finansiranja.

Naime, članom 76 Zakona o elektronskim medijima se propisuje da lokalni javni emiteri stiču prihode iz dijela opštih prihoda budžeta jedinice lokalne samouprave i drugih izvora u skladu sa zakonom i osnivačkim aktom. Budžetom jedinice lokalne samouprave obezbjeđuje se dio finansijskih sredstava za ostvarivanje Ustavom i zakonom zajemčenih prava građana na informisanje, bez diskriminacije, po osnovu programskih sadržaja koji su značajni za ostvarivanje prava na javno informisanje i obavještanje građana Crne Gore, ostvarivanje prava pripadnika manjinskih naroda u Crnoj Gori i pripadnika drugih manjinskih nacionalnih zajednica i crnogorskih zajednica u inostranstvu, ljudskih i političkih prava građana i unaprijeđivanje pravne i socijalne države i civilnog društva, razvoj kulture, nauke, obrazovanja i umjetnosti i dr.

Kako zakon nije detaljno razradio model finansiranja, osnivači svakog pojedinog javnog emitera su, saglasno obavezama utvrđenim zakonom, procijenili i odlukom o osnivanju predvidjeli model i obim finansiranja javnog emitera iz budžeta opštine.

U najvećem broju slučajeva, osnivačkim aktima lokalnih javnih emitera koje su do sada usvojene, nijesu detaljno razrađeni izvori finansiranja. Naime, u većini odluka navedeno je da se lokalni emiteri finansiraju iz budžeta opštine odnosno iz dijela opštih prihoda budžeta, a da se odlukom o budžetu opštine za određenu godinu utvrđuju sredstva za sufinansiranje osnovne djelatnosti lokalnog javnog emitera.

Navedeni način finansiranja odnosi se na sljedeće lokalne emitere: Radio Bar, Radio Berane, Radio Bijelo Polje, RTV Budva, Radio Danilovgrad, Radio Kotor, RTV Cetinje, RTV Nikšić i Radio Tivat.

Samo tri opštine (RTV Pljevlja, RTV Herceg Novi i RTV Ulcinj) su detaljnije razradile izvore i obim finansiranja lokalnog emitera na način da se sticanje prihoda iz dijela prihoda budžeta opštine, koji su namijenjeni za ostvarivanje osnovne djelatnosti, planiraju u skladu sa skalom procenata u odnosu na ukupan operativni budžet opštine (npr: budžet do 3 miliona € → 3,0 %; budžet 3 - 6 miliona € → 2,7 %).

Pored navedenih sredstava, budžetima opština Pljevlja, Herceg Novi i Ulcinj predviđena su sredstva za:

- ostvarivanje Ustavom i zakonom zajamčenih prava građana na informisanje, bez diskriminacije, po osnovu programskih sadržaja u skladu sa zakonom i Statutom;
- pokriće troškova prenosa i emitovanja programa putem zemaljskih radio-difuznih sistema, koje vrši RDC.

Imajući u vidu značaj obezbjeđenja kontinuiteta u funkcionisanju javnih emitera, Agencija sa žaljenjem konstatuje da se, uz značajno kašnjenje sa usaglašavanjem rada lokalnih javnih emitera sa Zakonom iz 2010. godine, njihov položaj i održivost dodatno ugrožavaju nedovoljnim i neredovnim finansiranjem iz budžeta opština. Tome ne doprinosi ni odlaganje unutrašnje reorganizacije koja bi u značajnom broju slučajeva ukazala na postojanje viškova zaposlenih i njihovim rješavanjem doprinijela racionalnijem i efikasnijem radu ovih medija.

Sve naprijed navedeno ukazuje na potrebu detaljne analize postojećeg pravnog položaja lokalnih javnih emitera i još aktivniju ulogu Agencije za elektronske medije u 2013. godini da se njihov rad u potpunosti uskladi sa zakonskim okvirom u Crnoj Gori.

5. Implementacija programskih standarda

U skladu sa svojim nadležnostima i obavezom vršenja nadzora nad primjenom usvojenih standarda, Agencija za elektronske medije je prikupila podatke i pripremila informaciju o stepenu poštovanja obaveza pružalaca AVM usluga, iz izdatog odobrenja, koja se odnosi na poštovanje opštih programskih standarda. Kao osnov za izradu ove informacije poslužili su rezultati istraživanja koje je sproveo Sektor za monitoring Agencije za elektronske medije.

Sredinom maja 2012. godine Agencija je objavila „**Analizu primjene programskih standarda - izabrane komercijalne TV stanice u Crnoj Gori**“ (dostupna na veb sajtu Agencije www.ardcg.org).

Analizom su obuhvaćeni sadržaji prvog i drugog TV programa Javnog emitera Radio-televizije Crne Gore, kao i programi osam komercijalnih TV emitera opšteg televizijskog programa u Crnoj Gori: TV Atlas, TV Vijesti, TV Elmag, TV IN, TV MBC, NTV Montena, TV Pink M i TV Prva.

Monitoring prvog i drugog programa Televizije Crne Gore vršen je u periodu od 13. do 19. maja 2012. godine, a komercijalnih TV stanica od 06. do 12. maja 2012. godine, u trajanju 24 sata.

Predmet pažnje ove analize bila je praktična primjena dva programska standarda i to:

1. *Emiter je dužan da dnevno emituje informativni program u trajanju najmanje 30 minuta u okviru kojeg najmanje jednu informativnu emisiju u trajanju od najmanje 20 minuta“ (Član 59 tačka 5 Zakona o elektronskim medijima)*
2. *Emiter opšteg televizijskog programa je dužan da obezbijedi da djela koja se smatraju programima u sopstvenoj produkciji čine najmanje 10% njegovog mjesečnog vremena emitovanja“ (Član 11 Pravilnika o uslovima za određivanje programskih sadržaja koji se smatraju sopstvenom produkcijom).*

Rezultati monitoringa pokazuju da je implementacija ovih standarda bila neujednačena – od potpunog prisustva propisanih sadržaja, pa do njihovog kompletnog izostanka.

Zakonsku obavezu emitovanja 30 minuta informativnog programa dnevno ispunjavala je većina emitera. Međutim, utvrđeno je i da je TV IN (nekada TV sa najgledanijim centralnim dnevnikom, a u periodu posmatranja u štrajku) samo djelimično ispunjavala ovu obavezu, a TV Elmag (jedna od najstarijih domaćih TV stanica) uopšte nije emitovala informativni program u sopstvenoj produkciji, kao ni TV Prva.

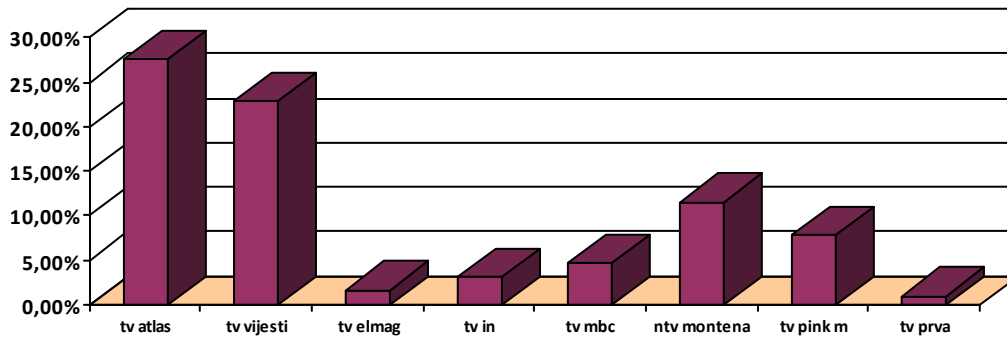
TV stanica	Sopstvena produkcija/min	Informativni programi/min	Učešće informativnog programa u sopstvenoj produkciji/ %
TV Atlas	412	165	40%
TV Vijesti	330	257	77,8%
TV Elmag	23	0	0%
TV IN	45	10	22,2%
TV MBC	68	42	61,7%
NTV Montena	140	93	66,4%
TV Pink M	113	70	61,9%
TV Prva	14	0	0%

Tabela 1: Prosječno dnevno emitovanje informativnog programa i njegovo procentualno učešće u sopstvenoj produkciji u posmatranom periodu

Stvar je još ilustrativnija kada je u pitanju druga obaveza – da emiter mora imati informativnu emisiju u trajanju najmanje 20 minuta. Tu obavezu u prosjeku ispunjava TV Atlas, TV Vijesti, NTV Montena i TV Pink M, ali ne i ostali emiteri.

TV stanica	Prosječno trajanje glavne informativne emisije/min
TV Atlas	25
TV Vijesti	34
TV Elmag	0
TV IN	7
TV MBC	14
NTV Montena	20
TV Pink M	22
TV Prva	0

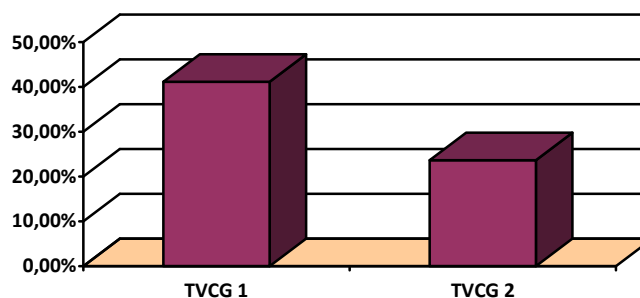
Tabela 2: Prosječno trajanje glavne informativne emisije u posmatranom periodu

Grafikon 1: Prosječna procentualna zastupljenost sopstvene produkcije u ukupnom emitovanom programu posmatranom periodu

Rezultati monitoringa emitovanih sadržaja u programima Javnog servisa Televizije Crne Gore u svom kvantitativnom izrazu, sa stanovišta usklađenosti sa dijelom propisanih programskih standarda koji su bili predmet pažnje, pokazuju zadovoljavajuće stanje i trendove.

Visok procenat sopstvene produkcije na prvom programu (gotovo 50% od ukupnog emitovanog programa) predstavlja pozitivan i respektabilan rezultat. Drugi program, koji je pretežno zabavnog karaktera (u poređenju sa prvim), po prirodi stvari karakterišu oscilacije i tzv. „sezonski karakter“ u kvantitetu sopstvene produkcije, koje najbolje ilustruje činjenica da je u posmatranom periodu procenat sopstvene produkcije visok zbog sezone direktnih zasjedanja Skupštine, a bio bi i znatno veći da je monitoring vršen u nekom drugom periodu, zbog obilja sportskih događaja koji se ovom programu temeljno, svakodnevno i višečasovno obrađuju i kao takvi predstavljaju program u sopstvenoj produkciji.

Grafikon 2: Ukupno trajanje sopstvene produkcije u posmatranom periodu

6. Poštovanje uslova i kvota za pružanje komercijalnih audiovizuelnih komunikacija

Agencija za elektronske medije je u toku 2012. godine analizirala i poštovanje obaveza emitera, koje se odnose na zakonske odredbe vezane za zabranjene aktivnosti u pružanju komercijalnih audiovizuelnih komunikacija. Kao osnov za izradu ove informacije poslužili su rezultati istraživanja koje je sproveo Sektor za monitoring Agencije za elektronske medije.

Sredinom maja 2012. godine Agencija je objavila „**Analizu primjene standarda u komercijalnim AV komunikacijama – izabrane komercijalne TV stanice u Crnoj Gori**“ (dostupna na veb sajtu Agencije www.ardcg.org).

Analizom su obuhvaćeni sadržaji prvog i drugog TV programa Javnog servisa Radio-televizije Crne Gore kao i programi osam komercijalnih TV emitera opšteg televizijskog programa u Crnoj Gori: TV Atlas, TV Vijesti, TV Elmag, TV IN, TV MBC, NTV Montena, TV Pink M i TV Prva.

Monitoring prvog i drugog programa Televizije Crne Gore vršen je u periodu od 13. do 19. maja 2012. godine, a komercijalnih TV stanica od 06. do 12. maja 2012. godine, u „prime-time“ periodu – od 18 do 23 sata.

Predmet pažnje ove analize bilo je poštovanje sljedećih standarda (obaveza) propisanih Pravilnikom o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama¹²:

1. **Oglasi i telešoping po satu emitovanog programa** tokom dana ne smiju biti emitovani više od 20% (12 minuta) – član 41 stav 2 Pravilnika;
2. **Oglašavanje u informativnom programu:** ukoliko informativne emisije na TV stanicama traju duže od 30 minuta, oglasne poruke se mogu emitovati isključivo između djelova (informativno politički, sportski i vremenska prognoza) najviše jednom, u maksimalnom trajanju do 60 sekundi - član 44 Pravilnika;
3. **U programe koji traju 30 minuta ili kraće ne smiju biti uključeni oglasi i telešoping** - član 43 Pravilnika;
4. **Emitovanje televizijskih filmova i kinematografskih radova može biti prekinuto jednom na svakih 30 minuta radi emitovanja oglasa i/ili telešopinga** - član 50 stav 1 Pravilnika;
5. **Vremenski razmak između oglasnih blokova:** ako se programi prekidaju emitovanjem oglasa između dva bloka emitovanja oglasa mora proći najmanje 20 minuta - član 50 stav 3 Pravilnika.

Rezultati monitoringa pokazuju da je implementacija navedenih standarda neujednačena, ali da ipak u ovoj oblasti vlada znatno veći red nego što se to često može čuti u svakodnevnoj komunikaciji sa gledaocima, pa i samim emiterima kada govore jedni o drugima. Sve to govori u prilog konstataciji da je postojeći normativni okvir u ovom segmentu adekvatan i da ide ukorak sa savremenim potrebama.

TV stanica	prime time/sec za 7 dana	dozvoljeno oglašavanje i telešoping/sec	prosječno emitovano oglašavanje/sec	prosječno emitovano oglašavanje % od dozvoljenog
TV Atlas	18.000	3600	830	23,0%
TV Vijesti	18.000	3600	1551	43,1%
TV Elmag	18.000	3600	4556	126,6%
TV IN	18.000	3600	385	10,6%
TV MBC	18.000	3600	3624	100,6%
NTV Montena	18.000	3600	3562	98,9%
TV Pink M	18.000	3600	1899	52,7%
TV Prva	18.000	3600	45	1,3%

Tabela 3: Prosječno trajanje emitovanih oglasa i telešopinga i prosječna iskorišćenost dozvoljenog vremena za oglašavanje i telešoping u „prime-time“, u posmatranom periodu

Rezultati monitoringa **prvog standarda**, pokazuju da se oni, uz određene izuzetke, poštuju u praksi posmatranih TV stanica, uz zabrinjavajući zaključak da čak ni najuspješniji među njima u udarnom periodu ne mogu ostvariti punu iskorišćenost dozvoljenog vremena za oglašavanje.

Neki pokazatelji ukazuju i na određene nelogičnosti, koje bi na prvi pogled mogli zavarati neupućenog posmatrača. Naime, upadljiva je činjenica da dužina oglašavanja i procentualna

¹² Sl. list CG“, br. 36/11

iskorišćenost dozvoljenih kvota jednog broja emitera daleko prevazilazi „količinu“ oglasa i procentualnu iskorišćenost dozvoljenog vremena drugih. Paradoks je u tome što TV stanice, koje prema nezvaničnim istraživanjima imaju najveću gledanost i najbolje finansijske rezultate poslovanja, bez izuzetka spadaju u red onih koji na sat emitovanog programa u prime- time-u emituju znatno manje oglasa nego što je dozvoljeno (TV Vijesti, TV Pink M, TV Atlas)

Sa druge strane, one stanice koje emituju daleko više oglasa (ponekad i više od dozvoljene kvote na sat emitovanog programa), nalaze se na ivici opstanka (TV MBC, TV Elmag).

Kad je u pitanju **drugi standard**, TV Atlas i NTV Montena imaju informativne emisije duže od 30 minuta, ali u njihovom okviru ne emituju oglase; TV Vijesti takođe ispunjava propisani uslov (trajanje od 30 minuta i duže) i uglavnom poštuje ograničenja o trajanju i raspoređivanju oglasnog bloka; ostale TV stanice nemaju informativnih emisija toga trajanja.

U poštovanju **ostala tri standarda** praksa je različita. Zabrana oglašavanja u programima kraćim od 30 minuta se uglavnom poštuje (samo ponekad se oglasi umeću i u neke kraće sadržaje), a ta niska učestalost kršenja ovog standarda izgleda više kao rezultat nezainteresovanosti oglašivača, nego revnosnog poštovanja standarda od strane medija.

Nije uočljivo ni drastično i učestalo kršenje pravila obaveznog vremenskog razmaka između reklamnih blokova unutar raznih emisija (20 minuta) i filmova (30 minuta), posebno ako se ima u vidu da su ta pitanja regulisana dvojno – vremenski kvantifikovano (u minutima), ali i upućivanjem na korišćenje tzv. prirodnih prekida ili prostora u TV filmovima i serijama koji su unaprijed određeni za reklamne prekide. Svi ti elementi u praksi nijesu uvijek u savršenom skladu, ali činjenica da emiteri nijesu „zatrpani“ zahtjevima i interesovanjem oglašivača, s jedne strane, kao i sve veća nastojanja uređivačkih timova da ne ignorišu želje i potrebe gledalaca i time gube gledanost, s druge strane, imaju za rezultat da su drastična kršenja ovih standarda sporadična.

Na prvi pogled, ovakvu konstataciju ozbiljno dovode u pitanje prigovori gledalaca da se na pojedinim TV stanicama, usljed predugih oglasnih prekida, koji su duži od dozvoljenih, ponovo vraća praksa ometanja u praćenju programa. Zapažanja gledalaca su tačna, ali ne zbog pretjeranog oglašavanja, koje je u prosjeku ispod dozvoljenih trajanja (kako pokazuju rezultati monitoringa) već zbog sve učestalijih i sve dužih blokova tzv. samopromotivnih sadržaja. Često bez odgovarajuće oznake, ovi sadržaji (tzv. *samopromocija*) koji najavljuju i promovišu sopstvene programe i predstavljaju svojevrsnu rekapitulaciju programske šeme, emituju se prije, u toku ili poslije oglasnih blokova.

Članom 39 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama, propisano je da se u ukupno vrijeme trajanja oglašavanja ne uračunava:

- vrijeme trajanja najavnih i odjavnih špica oglasnih i telešoping blokova ili poruka i
- emitovanje najava emitera u vezi sa svojim programima i dodatnim proizvodima koji proističu direktno iz tih programa.

Imajući ovo u vidu, ovakva vrsta oglašavanja (samopromocija emitera) ne podliježe vremenskim ograničenjima, ali nesumnjivo utiče na dužinu prekida programa¹³ koji gledaoce zanimaju i ometaju ih u zadovoljavanju njihovih interesa i potreba.

Rezultati monitoringa prvog i drugog programa Javnog servisa Televizije Crne Gore pokazuju da Javni servis uglavnom poštuje standarde u oblasti emitovanja oglašavanja i telešopinga, odnosno tzv. komercijalnih audiovizuelnih medijskih komunikacija i nijesu registrovani ozbiljniji i učestaliji oblici ometanja gledalaca u praćenju programskih sadržaja.

---

¹³ Iako to nije bio predmet monitoringa za potrebe ove analize, ovaj stav ilustruje činjenica da je npr. 21. maja 2012. godine, u periodu od 18,00 do 23,00 sata, na TV Atlas emitovano 6 minuta i 34 sekunde, na TV IN 28 minuta i 38 sekundi, a na TV Prva čak 1 sat i 5 minuta prekida programa koji se odnose na samopromociju emitera.

Datum	Prime time/sec	Dozvoljeno ogl./sec	Emitovano ogl./sec TVCG1	Emitovano ogl. % od dozvoljen. TVCG 1	Emitovano ogl./sec TVCG2	Emitovano ogl.% od dozvoljen. TVCG 2
13.05.2012.	18.000	2700	338	12,5	505	18,7
14.05.2012.	18.000	2700	880	32,6	20	0,7
15.05.2012.	18.000	2700	745	27,6	-	-
16.05.2012.	18.000	2700	1133	42	22	0,8
17.05.2012.	18.000	2700	970	35,9	-	-
18.05.2012.	18.000	2700	757	28	102	3,7
19.05.2012.	18.000	2700	1858	68,8	-	-
Prosjek	18.000 sec	2700 sec	954	35,3%	93	3,4%

Tabela 4: Oglašavanje u prime time TVCG 1 i TVCG 2

Analizom je utvrđeno da je TVCG 1 u „prime-time“, na dnevnom nivou, emitovala prosječno 954 sekundi oglašavanja, što čini 35,3% od ukupno dozvoljenog vremena oglašavanja, dok je taj podatak za TVCG 2 iznosio 93 sekunde, odnosno 3,4% ukupno dozvoljenog vremena oglašavanja.

Kao što je uočljivo, predmet pažnje ove analize bili su standardi čiji je osnovni cilj sprječavanje TV stanica da predugim i učestalim oglašavanjem (prekidanjem), naročito u periodima najveće gledanosti i u okviru programa najvišeg rejtinga, ometaju i praktično onemogućavaju gledaoce da ih normalno prate. S druge strane, prihodi od oglašavanja su primarni, a za većinu medija i jedini izvor prihoda, pa je neophodno primjenjivati pravu mjeru u ograničavanju oglašavanja i telešopinga kako bi se postigao optimalan balans između želje publike da neometano gleda izabrane programe, s jedne strane, i potrebe emitera da ostvare prihode prodajom vremena u okviru svojih programa, kako bi bili u mogućnosti ne samo da opstanu na tržištu, već i da obezbijede sredstva za unapređivanje kvaliteta svojih programa.

Uočene karakteristike stanja i trendovi, ocijenjeno je u Informaciji, aktuelizuju potrebu sagledavanja cjelishodnosti daljeg inoviranja odredbi zakona i podzakonskih akata u pogledu imperativnog nametanja komercijalnim emiterima obaveze proizvodnje visokih procenata programskih sadržaja u sopstvenoj produkciji, kao i informativnih programa.

*

* *

Pocetkom 2012. godine, na predlog direktora Agencije, Savjet Agencije za elektronske medije je usvojio **Informaciju o implementaciji programskih standarda i poštovanja uslova i kvota u komercijalnoj audiovizuelnoj komunikaciji u 2011. godini** (dostupna na veb sajtu Agencije).

Drugu polovinu 2010. godine i prvu polovinu 2011. godine obilježile su krupne promjene i inovacije normativnog okvira u oblasti AVM usluga, kao i ekonomskog i ukupnog položaja elektronskih medija u Crnoj Gori.

Usvajanje Zakona o elektronskim medijima je označilo kraj trogodišnjeg procesa temeljne normativno-administrativne prekompozicije sektora AVM usluga u Crnoj Gori. Sa stanovišta dotadašnje Agencije za radio difuziju, pored promjene njenog naziva, preustrojstva nadležnosti i ovlašćenja, načina finansiranja, kao i ukidanja ili redefinisivanja brojnih metoda i mehanizama njenog djelovanja – cijeli period je bio obilježen izuzetno obimnom i dinamičnom aktivnošću na

prilagođavanju kompletne podzakonske regulative novom zakonskom okviru. Taj proces je uspješno završen tokom 2011. godine, čime je cjelokupan sistem AVM usluga u Crnoj Gori prešao na rad u bitno izmijenjenim osnovama i uslovima.

Novi pravno-administrativni i socio-ekonomski kontekst djelovanja elektronskih medija u Crnoj Gori zahtijevao je ozbiljnu analizu početnih rezultata u funkcionisanju sistema na tim bitno promijenjenim uslovima. Uvažavajući tu činjenicu, u Agenciji za elektronske medije je u prvom kvartalu 2012. godine urađena analiza stanja u oblasti – u svijetlu novog pravnog, ekonomskog i socijalnog okvira za rad pružalaca AVM usluga i nezavisnog regulatora.

Stanje u oblasti posmatrano je kroz konkretne pokazatelje i početna iskustva u primjeni odredbi i standarda u dva ključna segmenta: poštovanja programskih standarda i poštovanja uslova i kvota komercijalne audiovizuelne komunikacije.

Analizom pravnog i društveno-ekonomskog okvira, uz rezultate istraživanja na osnovu monitoringa emitovanog programa relevantnih elektronskih medija i niz komparativnih pokazatelja koji su iz toga proizašli, utvrđeno je da rad većine pružalaca AVM usluga u Crnoj Gori karakteriše sporo i nepotpuno prilagođavanje poslovanju u tržišnim uslovima. Otuda uočljiva naglašena težnja za revitalizacijom državnog intervencionizma i subvencija od strane regulatora i iz drugih izvora. Sve to se, uz degradaciju nivoa kvaliteta koju zakonito proizvodi hiperkomercijalizacija, negativno odrazilo na ukupni kvalitet emitovanih programa i zadovoljavanja interesa i potreba publike. Takvo stanje i trendovi ozbiljno prijete opstanku značajnog dijela elektronskih medija u Crnoj Gori, ocijenjeno je u analizi.

Kasniji razvoj događaja je potvrdio opravdanost upozorenja Agencije.

7. Izrečene mjere

U 2012. godini, Agencija je registrovala, identifikovala i procesuirala slučajeve, te izrekla odgovarajuće mjere emiterima, **kršenja programskih standarda**.

Zbog kršenja standarda vezanih za emitovanja programskih sadržaja koji se odnose na **parapsihologiju, nadriljekarstvo i proricanje sudbine, te nepoštovanje programskih standarda u dijelu zaštite maloljetnika**, Agencija je u okviru nadzora nad radom emitera, **izrekla sljedeće kaznene mjere**:

- Privrednom društvu „**Blue Moon**“ d.o.o. iz Podgorice, komercijalnom emiteru televizijskog programa „TV MBC“ izrečeno je **upozorenje** (broj 02-960/1 od 31.10.2012.g.) zbog emitovanja, van graničnog perioda, emisija: „Astrologija uživo“, „Astronom caffe“ i „Astro savjeti“, koji se mogu svrstati u sljedeće kategorije:
  - a. sadržaji u kojima se daju individualni savjeti publici;
  - b. sadržaji zasnovani na proricanju sudbine, tumačenju individualnih horoskopa i sličnih sadržaja koji se ne mogu kategorisati u Zakonom normiranu djelatnost, a u kojima je učešće publike uslovljeno plaćanjem SMS poruka, telefonskih poziva ili drugih vidova komercijalizacije ovih sadržaja.

Ovom emiteru je naloženo da vodi računa o pravilima raspoređivanja programskih sadržaja radi zaštite maloljetnika, a posebno na način što će programske sadržaje kao što su „Astrologija uživo“, „Astronom caffe“ i „Astro savjeti“, kao programe namjenjene isključivo odraslima, odnosno programe koji mogu imati štetne uticaje i posljedice na maloljetnike, raspoređivati i emitovati isključivo u okviru graničnog perioda (00,00-06,00 sati).

Emiter je postupio po nalogu iz ovog upozorenja i predmetni programski sadržaj izmjestio u granični period.

- Privrednom društvu „**TV Elmag**“ d.o.o. iz Podgorice, komercijalnom emiteru televizijskog programa „TV Elmag“ izrečeno je **upozorenje** (broj 02-959/2 od 31.10.2012.g.) povodom emitovanja, van graničnog perioda, emisija: „Astrologija uživo“ i „Astro savjeti“ koje se mogu svrstati u sljedeće kategorije:

- a. sadržaji u kojima se daju individualni savjeti publici;
- b. sadržaji zasnovani na proricanju sudbine, tumačenju individualnih horoskopa i sličnih sadržaja koji se ne mogu kategorisati u Zakonom normiranu djelatnost, a u kojima je učešće publike uslovljeno plaćanjem SMS poruka, telefonskih poziva ili drugih vidova komercijalizacije ovih sadržaja.

Ovom emiteru je naloženo da vodi računa o pravilima raspoređivanja programskih sadržaja radi zaštite maloljetnika, a posebno na način što će programske sadržaje kao što su „Astrologija uživo“, „Astrum caffe“ i „Astro savjeti“, kao programe namjenjene isključivo odraslima, odnosno programe koji mogu imati štetne uticaje i posljedice na maloljetnike, raspoređivati i emitovati isključivo u okviru graničnog perioda (00:00-06:00 sati).

Emiter je postupio po nalogu iz ovog upozorenja.

Nadalje, privrednom društvu „**AST**“ d.o.o. iz Podgorice, komercijalnom emiteru televizijskog programa „**TV Prva**“ izrečeno je **upozorenje** (broj 02-1014 od 05.11.2012.g.) zbog neispunjavanja obaveza:

- da najmanje 10% ukupnog nedjeljnog programa posveti objavljivanju vijesti i informacija iz zone pokrivanja,
- da dnevno emituje informativni program u trajanju od najmanje 30 minuta u okviru kojeg najmanje jednu informativnu emisiju u trajanju od najmanje 20 minuta,
- da kao emiter opšteg televizijskog programa obezbijedi da djela koja se smatraju programima u sopstvenoj produkciji čine najmanje 10% njegovog mjesečnog vremena emitovanja.

Emiteru je naloženo da, u roku od 60 dana, otkloni nepravilnosti vezane za obim dnevnog emitovanja informativnog programa i u okviru njega informativne emisije u trajanju od najmanje 20 minuta, kao i obima djela koja se smatraju programima u sopstvenoj produkciji.

Emiter je postupio po nalogu iz ovog upozorenja.

8. Podržane kampanje od javnog interesa

Pravilnikom o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama predviđeno je da se u ukupno vrijeme trajanja oglašavanja ne uračunava emitovanje saopštenja, najava ili poziva za izvođenje javnih radova i dobrotvornih i humanitarnih akcija, koji se objavljuju bez nadoknade, kao i emitovanje besplatnih oglasa državnih organa i organizacija, organa lokalne samouprave i javnih službi koji promovišu aktivnosti i mjere koje su od značaja za većinu građana ili za manjinsku društvenu grupu.

Imajući to u vidu, i tokom 2012. godine, Agencija za elektronske medije je nastojala da svojim djelovanjem pomogne akcije i kampanje prepoznate kao teme od društvenog značaja. U tom smislu, Agencija je pozitivno odgovarala na inicijative organizatora i apelovala na emitere da, s obzirom da emitovanje tematskih spotova neće biti uračunato u dozvoljenu kvotu dnevnog oglašavanja, daju i svoj doprinos promociji kampanja time što će učestalije emitovati pomenute spotove.

Među podržanim kampanjama su:

- **Kampanja Komisije za sprječavanje sukoba interesa**, realizovana s ciljem podizanja svijesti građana o značaju transparentnosti u vršenju javnih funkcija i onemogućavanju prakse konflikta interesa.
- **Kampanja Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja**, realizovana s ciljem zaštite od požara šuma i šumskog zemljišta, kao dobra od opšteg interesa.
- **Kampanja organizatora Prvog međunarodnog festivala lutkarstva u Podgorici**, realizovana s ciljem popularizacije lutkarstva i pozorišne umjetnosti među djecom.
- **Kampanja Veterinarske uprave**, koja ima za cilj podizanje nivoa javne svijesti o značaju kontrole i iskorjenjivanju bjesnila kod divljih životinja.
- **Kampanja „16 dana aktivizma protiv nasilja u porodici“**, sprovedena u organizaciji Odjeljenja za rodnu ravnopravnost Ministarstva pravde i ljudskih prava, Sistema Ujedinjenih nacija u Crnoj Gori i OEBS-a pod sloganom „Nadjačajmo tišinu – Zaustavimo nasilje u porodici“. Cilj kampanje je bio podizanje svijesti građana o Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici i Protokolu o postupanju institucija u slučajevima nasilja u porodici, kako bi što veći broj građana znao da prepozna nasilje, izbjegne ga, pomogne u njegovom sprječavanju i adekvatno reaguje ako se ono desi.

9. Zaštita autorskog i srodnih prava

Tokom 2012. godine Agencija za elektronske medije je nastavila sa sprovođenjem aktivnosti u pravcu stvaranja uslova za dosljednu primjenu autorskog i srodnih prava u oblasti audiovizuelnih medija.

Uloga Agencije za elektronske medije u zaštiti od neovlašćenog emitovanja programskih sadržaja, koja se primarno ogleda u realizaciji obaveze zaključivanja ugovora o regulisanju međusobnih prava pružalaca AVM usluga i vlasnika autorskih prava programskih sadržaja prije početka pružanja usluga emitovanja ili distribucije, pokazala se kao izuzetno značajna.

U tom smislu, Agencija za elektronske medije je, saglasno zakonskim ovlašćenjima, pratila ispunjavanje obaveza koje proističu iz odobrenja za pružanje AVM usluge na zahtjev da prije početka distribucije određenog programa, pribave i dostave na uvid Agenciji ugovore kojima su regulisali prava emitovanja ili distribucije sa vlasnicima programa - emiterima. Nakon perioda kada je neispunjavanje ove obaveza predstavljala čest osnov za kašnjenje sa uvođenjem novih programa ili čak njihovo isključivanje kad ugovora nije bilo, može se konstatovati da su operatori napravili značajne napretke u poštovanju ove obaveze.

Ipak, i dalje se javljaju problemi kada je riječ o dosljednom poštovanju ekskluzivnih prava na emitovanje atraktivnih serijskih, sportskih i zabavnih programskih sadržaja. Kontinuirani rast broja televizijskih kanala u okviru paketa programa koje nude crnogorski pružaoci AVM usluga na zahtjev, direktno utiče na emitere da unaprijede svoje programe.

U cilju povećanja stepena konkurentnosti u odnosu na programe koji se nude kroz usluge pružaoca AVM usluga na zahtjev, emiteri ulažu značajna sredstva u kupovinu prava na emitovanje atraktivnih zabavnih i sportskih programa i posebno ekskluzivnih prava. Unapređenje primjene standarda zaštite autorskog i srodnih prava u svakom slučaju doprinose tome.

Imajući u vidu značaj navedene problematike, tokom održavanja ljetnjih **Olimpijskih igara 2012 u Londonu**, Agencija za elektronske medije je, na inicijativu Udruženja kablovskih operatora, organizovala sastanak sa predstavnicima KDS/MMDS/DTH/IPTV operatora i Radio-televizije Crne Gore, koja je otkupila pravo emitovanja pojedinih događaja u okviru ovog takmičenja. Neposredni povod su bili brojni prigovori gledalaca zbog nemogućnosti ili ograničenog pristupa prenosima sa ljetnjih olimpijskih igara.

Uvažavajući interes gledalaca za ostvarivanje pristupa što većem broju programskih sadržaja sa direktnim ili odloženim prenosima sa ovog događaja, Agencija za elektronske medije je ukazala da ekskluzivno pravo prenosa sportskih događaja na Olimpijadi 2012 ima javni emiter Radio-televizija Crne Gore. Na sastanku je konstatovano da Radio-televizija Crne Gore ima pravo i uređivačku odgovornost da, u okviru ostvarenih prava i obaveza po ovom osnovu, izvrši izbor i emituje one programske sadržaje tako da na najbolji način izađe u susret očekivanom interesovanju javnosti.

Sa druge strane, istaknuto je da poštujući ekskluzivna prava i uređivačku slobodu Radio Televizije Crne Gore, kablovski operatori ne mogu distribuirati programske sadržaje vezane za Olimpijske igre - London 2012, za koje TV emiteri u okviru njihove ponude nemaju otkupljena prava emitovanja na teritoriji Crne Gore.

Ovaj sastanak i kontinuirana komunikacija predstavnika Agencije sa emiterima i operatorima, ukazuje na potrebu razmjene mišljenja i stavova kao i partnerskog rješavanja svih dilema i problema u vezi sa unapređenjem uslova za korišćenje ekskluzivnih prava u sklopu emitovanja ili distribucije programskih sadržaja kako crnogorskih emitera, tako i stranih emitera čiji programi su dostupni u Crnoj Gori kroz ponudu različitih operatora.

Uvažavajući značaj kontinuirane edukacije i razmjene mišljenja sa regulatorima iz oblasti zaštite autorskog i srodnih prava, predstavnik Agencije za elektronske medije je učestvovao na sastanku regulatornih agencija iz Crne Gore, Srbije, Hrvatske, Bosne i Hercegovne i Makedonije koji je pod nazivom „**Regulisanje kablovskog emitovanja programa: iskustva i perspektive**”, održan 28. septembra 2012. godine u organizaciji Republičke radio difuzne agencije Srbije.

Učesnici su bili u prilici da razmijene mišljenja i iskustva o temama kao što su: nadležnost i ovlašćenja regulatornih tijela u regulisanju distribucije televizijskih programa od strane pružalaca AVM usluga na zahtjev (operatora); primjena i poštovanje pravila oglašavanja od strane inostranih operatora; iskustva zemalja u regiji u pogledu primjene obaveze distribucije pojedinih programa (*must carry*); operatori u ulozi provajdera audiovizuelnih medijskih sadržaja; saradnja regulatornih tijela u sprovođenju nadzora nad poštovanjem autorskog i srodnih prava (pravo reemitovanja, ekskluzivna prava, zatamnjivanje sadržaja itd.).

Zaključeno je da je zaštita autorskog i srodnih prava, prilikom distribucije televizijskih programa od strane operatora, zajednička obaveza svih regulatornih tijela u regionu kao i da je neophodno da regulatorna tijela kontinuirano razmjenjuju mišljenja i iskustva u ovoj oblasti. Svi učesnici sastanka ocijenili su da bi, s obzirom na veliki broj tema koje su zajedničke u radu, ovakav vid saradnje trebao da postane redovna praksa.

Prepoznajući Agenciju za elektronske medije kao nekog ko kreira i implementira pravni okvir za zaštitu autorskog i srodnih prava i uspostavljanje dobre prakse u ovoj oblasti, predstavnici Agencije za elektronske medije su aktivno učestvovali na okruglom stolu pod nazivom „**Ostvarivanje i zaštita autorskog i srodnih prava u audiovizuelnoj djelatnosti**“, koji je održan 26.10.2012. godine u Baru u organizaciji XVII Međunarodnog televizijskog Festivala Bar¹⁴.

Tema okruglog stola je bila mogućnost efikasnog ostvarivanja i zaštite autorskog i srodnih prava kao pitanja koje višestruko utiče na razvoj audiovizuelne djelatnosti, pa time i na ponudu i tražnju različitih postojećih i novih formata na medijskom tržištu, a u širem smislu i na mogućnost građana i gledalaca da pristupe raznolikim i kvalitetnim sadržajima ili se uključe u njihovo kreiranje.

Imajući u vidu jedinstvenu priliku da se na jednom mjestu nađu autori sa različitih meridijana koji imaju različita, dobra ili manje pozitivna iskustva u zaštiti i ostvarivanju svojih prava, održavanje Festivala je bila dobra prilika da se predstavi stanje, kao i izazovi u Crnoj Gori kad je riječ o zaštiti autorskog i srodnih prava u audiovizuelnoj djelatnosti. U tom smislu, održani skup je omogućio predstavljanje i razmjenu informacija i iskustava različitih subjekata koji su na direktan ili indirektan

---

¹⁴ <http://www.tvfestbar.com/>

način uključeni u ovaj proces i koji će u većoj ili manjoj mjeri biti nosioci poslova vezanih za usaglašavanje crnogorskog zakonskog okvira i prakse sa EU tekovinom (Poglavlje 7 - Pravo intelektualne svojine). Među njima su: Ministarstvo ekonomije, Zavod za zaštitu intelektualne svojine, kao i predstavnici emitera, autora i organizacija za kolektivnu zaštitu autorskih prava.

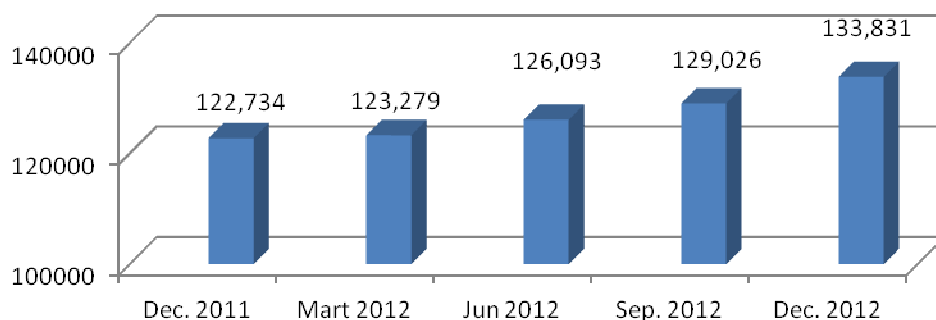
Iako je odziv učesnika Festivala bio skroman, opšti zaključak učesnika je bio da ova problematika zavređuje svoje mjesto i na nekom od budućih festivala, jer pitanja koja se u okviru nje razmatraju u značajnoj mjeri mogu uticati na opstanak i razvoj kvalitetne televizijske produkcije.

STANJE TRŽIŠTA USLUGA DISTRIBUCIJE RADIO I TELEVIZIJSKIH PROGRAMA DO KRAJNJIH KORISNIKA

Saglasno izdatim odobrenjima Agencije za elektronske medije, pravo da distribuira radio i televizijske programe do krajnjih korisnika, u odobrenoj zoni servisa, posjeduje sedam operatora i to četiri kablovska i po jedan MMDS, IPTV i DTH operator.

Na dan 31. decembar 2012.g., broj priključaka za distribuciju radio i televizijskog programa putem različitih KDS/MMDS/DTH/IPTV platformi iznosi **133.831**.

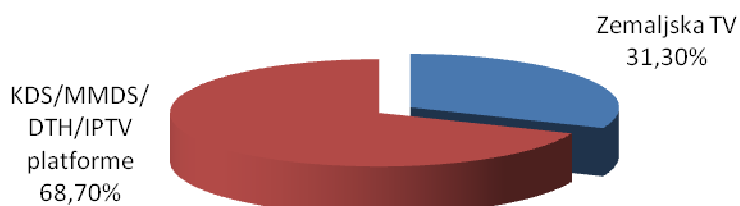
U poređenju sa brojem priključaka na kraju decembra 2011. godine, zabilježen je **pozitivan trend u kretanju broja korisnika** usluga distribucije radio i TV programa. Broj priključaka, za period od godinu dana, uvećan je za 11.097 ili **9,04%**.

Grafikon 3: Broj priključaka (KDS/MMDS/DTH/IPTV)

Ako se pretpostavi da se svi ili najveći dio podataka o priključcima odnosi na korisnike iz kategorije domaćinstva i ti podaci se uporede sa zvaničnim podacima o broju domaćinstava u Crnoj Gori¹⁵, može se doći do približne slike o tome koja je primarna tehnologija koju domaćinstva u Crnoj Gori koriste za prijem radio i TV programa.

Zaključak je da **31,30% domaćinstava u Crnoj Gori koristi samo zemaljski (analogni) tj. „besplatan“ prijem radio i TV programa**. Sa druge strane, ostala domaćinstva su se odlučila za korišćenje jedne od alternativnih platformi za distribuciju radio i TV programa, njih **68,70%**.

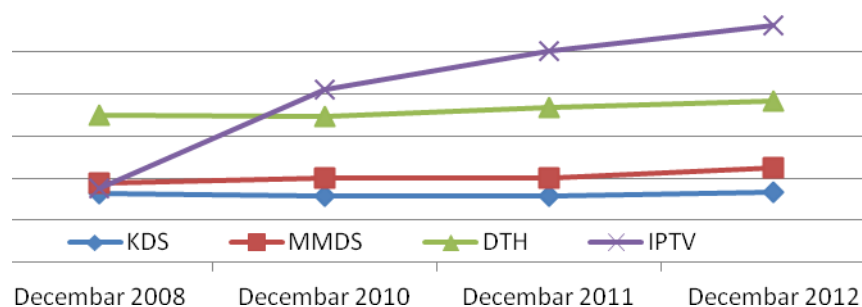

Grafikon 4: Struktura domaćinstava sa aspekta primarne platforme za prijem radio i TV programa

U posmatranom periodu se pored rasta broja priključaka na nivou tržišta od 9,04%, bilježi i rast broja korisnika svake od pojedinačnih platformi. Najveći rast u broju korisnika je ostvario MMDS

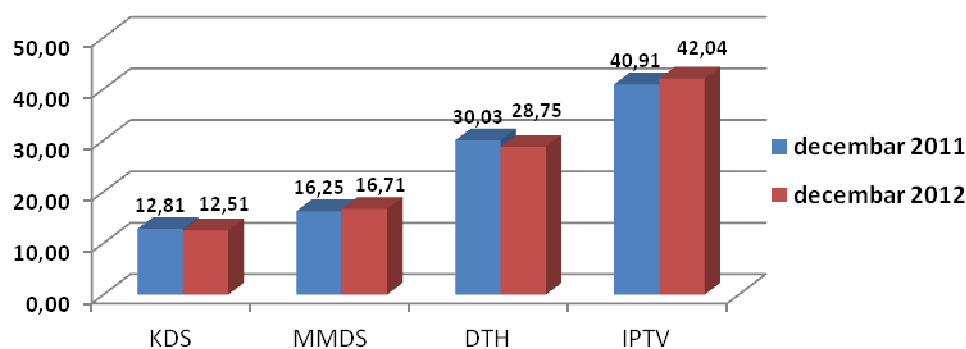
¹⁵ Popis iz 2011. godine – Izvor: Monstat „Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u Crnoj Gori 2011“

operator (12,08%), te IPTV operator (12,06%). KDS operatori su zabilježili rast broja korisnika za 6,46% i DTH operator rast od 4,39%.

Grafikon 5: Trend rasta broja priključaka za različite platforme

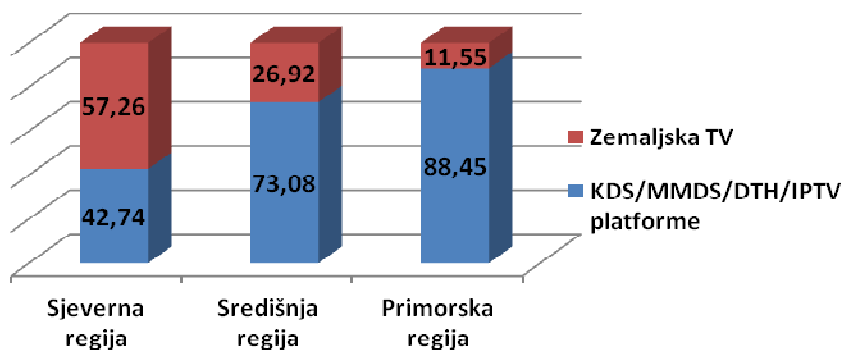
Na kraju decembra 2012. godine, sa učešćem od 42,04% IPTV platforma zadržava leadersku poziciju na tržištu usluga distribucije radio i TV programa do krajnjih korisnika. Za njom slijedi DTH distribucija (28,75%), MMDS (16,71%) i KDS platforma (12,51%). U odnosu na decembar 2011. godine, IPTV platforma je ostvarila rast tržišnog učešća za 1,13%, MMDS za 0,46%, dok su DTH i KDS operatori zabilježili pad tržišnog učešća za 1,28%, odnosno 0,30%. Tržišno učešće platformi pojedinačno na kraju 2011. i 2012. godine ima sljedeću strukturu:

Grafikon 6: Tržišno učešće KDS/MMDS/DTH/IPTV platformi na kraju 2011. i 2012. godine

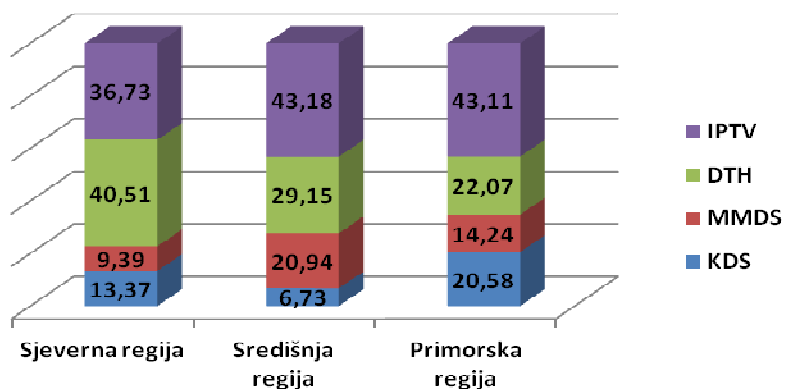
Tražnja za uslugama distribucije radio i TV programa razlikuje se u zavisnosti od toga da li govorimo o sjevernoj, središnjoj ili primorskoj regiji¹⁶ Crne Gore. Posmatrano u odnosu na broj domaćinstava tražnja je najveća u primorskoj regiji, čak 88,45%. Slijedi središnja regija sa 73,08%, te sjeverna regija u kojoj 42,74% domaćinstava koristi usluge operatora. Posmatrajući navedene podatke sa aspekta primarne tehnologije koju domaćinstva u pojedinim regijama koriste za prijem radio i TV programa, dolazi se do zaključka da je u sjevernoj regiji zemaljski (analogni) prijem radio i TV programa još uvijek dominantan.

¹⁶ Sjeverna regija: Andrijevića, Berane, B.Polje, Kolašin, Mojkovac, Plav, Pljevlja, Plužine, Rožaje, Šavnik Žabljak.
Središnja regija: Cetinje, Danilovgrad, Nikšić, Podgorica.
Primorska regija: Bar, Budva, H.Novi, Kotor, Tivat, Ulcinj.

Grafikon 7: Struktura domaćinstava sa aspekta primarne platforme za prijem radio i TV programa – po regijama

Posmatrano po regijama i odnos učešća pojedinih platformi je nešto drugačiji u odnosu na ukupno učešće:

Grafikon 8: Tržišno učešće KDS/MMDS/DTH/IPTV platformi – po regijama

U posmatranom periodu prosječna cijena osnovnog paketa je iznosila 9,43€ (najviše 10,85€, najniže 5,95€). U odnosu na decembar 2011. godine, ova cijena je porasla za 0,06€, odnosno 0,64%. U osnovnom paketu korisnicima je dostupno, u prosjeku, 68 televizijskih kanala (najviše 101, najmanje 29). Pet operatora nemaju u osnovnoj ponudi radijske kanale, dok preostala dva operatora svojim korisnicima nude 4, odnosno 14 radijskih kanala.

Dva operatora nemaju dodatne pakete u svojoj ponudi, dok preostalih pet operatora u prosjeku nude 4 dodatna paketa (najviše 7, najmanje 1). Prosječna cijena dopunskog paketa je 6,07€ (najviše 21,50€, najniže 2,50€).

Tražnja za dopunskim paketima, takođe, se razlikuje posmatrano po regijama. U odnosu na broj korisnika osnovnog paketa, tražnja za dopunskim paketima u primorskoj regiji iznosi 36,89%, u središnjoj regiji 35,44%, dok je u sjevernoj regiji značajno niža i iznosi 17,07%.

U strukturi ponude dopunskih paketa najzastupljeniji su filmski i sportski sadržaji, te sadržaji za odrasle. Najprodavaniji dopunski paket na teritoriji Crne Gore je HBO (35,77% ukupno prodatih dopunskih paketa). Za njim slijedi ARENA sportski paket (27,90%), te PINK paketi (11,88%).

Posmatrano u odnosu na ukupan obim pruženih usluga distribucije radio i TV programa do krajnjih korisnika, tj. ukupan broj prodatih osnovnih i dopunskih paketa, domaćinstvo koje koristi ovaj vid usluga, mjesečno u prosjeku, za njih izdvaja 10,82€. U odnosu na decembar 2011. godine, došlo je do povećanja ovih izdataka za 0,09€, odnosno 0,83%.

MEĐUNARODNA SARADNJA

U duhu razvoja i jačanja dobrih odnosa i kontinuirane razmjene iskustava o regulatornim aspektima iz njene nadležnosti, Agencija je i u toku 2012. godine poklanjala veliki značaj saradnji sa regulatorima u zemljama regiona i Evrope kako bilateralno, tako i na multilateralnom planu.

Uvažavajući materijalno-finansijske okolnosti u kojima je Agencija poslovala u toku 2012. godine, učešće predstavnika Agencije za elektronske medije bilo je limitirano na manji broj skupova i aktivnosti u inostranstvu.

Pored redovnih međunarodnih aktivnosti i učešća predstavnika Agencije na međunarodnim skupovima, prošla godina je obilježena učlanjenjem u Evropski audiovizuelni opservatorijum, nastavkom uspješne saradnje na projektu „Digitalna televizija jugoistočne Evrope“ - **SEE Digi.TV** (www.see-digi.tv), kao i početkom partnerstva Agencije u međunarodnom projektu „Prevazilaženje digitalnog jaza u jugoistočnoj Evropi korišćenjem kapaciteta DTT mreža“ - **SEE TV WEB** (www.see-tvweb.eu.)

*

* *

U aprilu 2012. godine Crna Gora je postala 38. članica **Evropskog audiovizuelnog opservatorijuma**¹⁷, sa sjedištem u Strazburu, koji predstavlja dio Savjeta Evrope.

Uloga Opservatorijuma je da analizira audiovizuelne sektore u Evropi (film, televizija, video i internet) i da priprema informacije o tržištu i pravnom okviru u formi izvještaja, onlajn baza podataka i biltena. Članstvo Crne Gore podrazumijeva da su informacije o medijskoj industriji ove države dostupne evropskim profesionalcima i donosiocima odluka kroz informativne servise Opservatorijuma.

Crnu Goru u Izvršnom savjetu Opservatorijuma predstavlja Jadranka Vojvodić, pomoćnik direktora Agencije za elektronske medije Crne Gore. Svi crnogorski medijski profesionalci takođe će imati koristi od jasnijih informacija vezanih za tržište i pravnu situaciju u državama potencijalnih partnera.

U sklopu proslave 20 godine od osnivanja Opservatorijuma, 7. novembra 2012. godine održana je Konferencija o medijskoj koncentraciji u sjedištu Savjeta Evrope u Strasburu¹⁸.

To je bila prilika da se predstave različita iskustva i izazovi sa kojima se suočavaju različite strukture u prepoznavanju, prevenciji i suzbijanju nedozvoljene ili štetne koncentracije u medijima. Vrlo interesantna institucionalna rješenja je predstavio gospodin Bernd Malzanini, direktor njemačke Komisije za medijsku koncentraciju (Kommission zur Ermittlung der Konzentration im Medienbereich - KEK¹⁹). Ovo tijelo, osnovano 1997. godine, je odgovorno za praćenje i nadzor sprovođenja zakonskih obaveza propisanih u cilju obezbjeđivanja raznolikosti mišljenja u programima komercijalnih TV emitera sa nacionalnim pokrivanjem. U sklopu procedura za dodjelu dozvola za emitovanje na nacionalnom nivou ili u slučaju promjena vlasničke strukture njihovih emitera, Komisija utvrđuje da li određeni privredni subjekt može vršiti dominantan uticaj na javno mnjenje ukoliko bi mu se odobrilo izdavanje dozvole ili promjena vlasničke strukture.

Ovaj model praćenja medijske koncentracije zasniva se na modelu učešća u gledanosti i analizira medije, odnosno privredna društva koja: (1) imaju 30% gledanosti, (2) imaju 25 % gledanosti kao i dominantnu poziciju na povezanom ili relevantnom medijskom tržištu ili (3) imaju ukupne medijske aktivnosti koje odgovaraju 30% gledanosti. Ova komisija redovno objavljuje vrlo detaljne

---

¹⁷ <http://www.obs.coe.int/index.html>.

¹⁸ Snimak konferencije je dostupan na <http://www.youtube.com/watch?v=Qpc118dx4PQ&feature=youtu.be>.

¹⁹ <http://www.kek-online.de>

podatke o vlasničkoj strukturi privrednih društava koja na direktan ili indirektan način učestvuju u vlasništvu elektronskih medija koji se emituju u Njemačkoj²⁰.

Na 48. sastanku Izvršnog savjeta Opservatorijuma, održanom 9. novembra 2012. godine, kao i na 19. sjednici Finansijskog komiteta Evropske audiovizuelne opservatorije, koja je održana 20. novembra 2012. godine u Strazburu, pozdravljeno je pristupanje Crne Gore ovoj organizaciji i usvojen Revidirani budžet za 2012. godinu, kojim je utvrđena godišnja kontribucija Crne Gore. Obavezu pokrića troškova kontribucije za budžet ove organizacije, u ime Crne Gore, preuzela je Agencija za elektronske medije.

*

* *

Na poziv **Instituta za statistiku UNESCO-a**, član međunarodne **Radne grupe za medijsku statistiku**, Đorđe Vujnović, savjetnik direktora Agencije za elektronske medije za međunarodnu saradnju, prisustvovao je sastanku Radne grupe i obuci za prikupljanje i obradu statističkih podataka u okviru ove međunarodne institucije. Sastanak je održan od 14. do 16. maja 2012. godine u prostorijama UNESCO-a u Parizu.

Ovom sastanku prethodila je aktivnost Agencije za elektronske medije vezana za prikupljanje i obradu medijskih statističkih podataka u okviru projekta UNESCO-a, kao i imenovanje predstavnika Agencije za kontakt osobu za Crnu Goru.

Ciljevi projekta bili su prikupljanje i analiza podataka vezanih za pravni i regulatorni okvir u oblasti medija, statističkih podataka o radio-difuznom sektoru, kao i u oblasti štampanih medija, u državama koje učestvuju u ovom projektu.

Na sastanku Radne grupe predstavnici Instituta za statistiku UNESCO-a dali su pregled medijske statistike i strategije prikupljanja podataka, a predstavljena je i baza podataka o medijima koju prikuplja Evropski audiovizuelni opservatorijum.

U nastavku skupa, organizovana je radionica u okviru koje su predstavnici Instituta za statistiku radili sa članovima radne grupe na konkretnim pitanjima vezanim za popunjavanje statističkih upitnika i njihovo stručno osposobljavanje za učešće u ovom projektu.

Bitno je naglasiti da je komunikacija u procesu obuke bila dvosmjerna i da su predstavnici Instituta takođe dobili komentare i predloge članova Radne grupe za izmjene i dopune određenih djelova upitnika, koji su kasnije prihvaćeni i uključeni u zvanične statistike Instituta.

Učešće predstavnika Agencije u radu ove međunarodne Radne grupe nastavljeno je u toku perioda izvještavanja kroz kontinuiranu komunikaciju sa predstavnicima Instituta za statistiku, reviziju obrađenih statističkih podataka, kao i kroz komentare i sugestije vezane za same rezultate ovog projekta.

Zbog uspješne saradnje i dragocjenih rezultata ovog projekta, Agencija za elektronske medije planira nastavak saradnje sa Institutom za statistiku UNESCO-a, kako na ovom tako i na budućim projektima.

*

* *

U Portorožu (Slovenija), od 31. maja do 01. juna 2012. godine održan je **35. sastanak Evropske platforme regulatornih organa (EPRA)**.

Na ovom sastanku EPRA-e, pored gostiju i posmatrača, je prisustvovalo 137 učesnika iz 47 zemlje članice. U članstvo je primljen Islandski medijski regulatorni organ.

---

²⁰ <http://www.kek-online.de/Inhalte/beteiligung.php#Sendergruppierungen>.

Na dvije plenarne sjednice i u okviru tri tematske radne grupe razmijenjene su informacije i iskustva o novim medijima i njihovoj regulaciji, budućnosti komercijalne komunikacije, novim servisima, pravnoj nadležnosti, lokalnim medijima i medijima zajednica i regulatornom pristupu informativnom programu i aktuelnostima.

Prva plenarna sjednica se bavila temom „**Novi mediji & regulacija – kako se mijenja definicija medija**“. Posebna pažnja posvećena je Preporuci Savjeta Evrope o redefinisanoj pojma medija (*Recommendation CM / Rec (2011) 7 of the Committee of Ministers to member states on a new notion of media*) i ukazano da dolazi do promjene u opštem pristupu regulaciji medija zbog brzih promjena u „medijskom ekosistemu“. Pomenuta Preporuka ističe da, bez obzira da li se radi o postojećim ili novim učesnicima na tržištu, treba im omogućiti da mogu računati na regulatorni okvir koji im garantuje odgovarajući stepen zaštite, kao i jasna prava i obaveze. Predstavljeno je i nekoliko uputstava pojedinih regulatornih organa koje su oni usvojili u cilju definisanja njihovog novog regulatornog pristupa. Takođe, predstavnici regulatornih tijela su ukazali na konkretne slučajeve i dileme sa kojima su se suočavali kada su se bavili pojedinim novim uslugama i utvrđivali da li spadaju u medijske usluge.

U skladu sa uobičajenom praksom, u toku sastanka su radile tri tematske radne grupe.

Prva radna grupa se bavila temom **Nadležnostima regulatora**. Ukazano je na prednosti regionalne saradnje, uključujući razmjenu informacija, slično rješavanje određenih problema, razmjenu znanja i iskustava kako bi se izbjegle greške i prevazilazili konflikti. Posebno je pozdravljena praksa koju su uspostavili neki regulatori (npr. britanski Ofcom²¹ i francuski CSA) da bi informisali druge zemlje o preduzetim mjerama kao što su oduzimanje dozvola određenim kanalima je odličan primjer neformalne i uspješne saradnje – posebno u slučajevima kada se određeni kanal emituje posredstvom up-link stanica u drugim zemljama.

Druga radna grupa se bavila **neprofitnim medijima**. Prepoznati su glavni izazovi sa kojima se suočavaju neprofitni mediji u Evropi:

- uspostavljanje evropskog standarda za priznavanje neprofitnog (trećeg) medijskog sektora;
- uključivanje neprofitnih medija u politike posvećene prelasku sa analogne na digitalnu radio difuziju (Digital Switch-Over);
- postizanje društvene održivosti: potreba za podrškom civilnog sektora;
- postizanje tehničke održivosti: ostvarivanje pristupa radio-difuznim frekvencijama kao resursu od javnog interesa;
- postizanje finansijske održivosti: pristup javnim fondovima po osnovu doprinosa informisanju kao aktivnosti od javnog interesa.

Radna grupa 3 se bavila **Regulatornim pristupom kad je riječ o Informativnim programima (vijesti i aktuelnosti)**. Začajan dio diskusije bavio se definisanjem formata ovih programa sa aspekta propisa o komercijalnim AV komunikacijama i posebno sponzorstvu.

Plenarna sjednica drugog dana se bavila temom **Budućnost audiovizuelnih komercijalnih komunikacija**, sa akcentom na marketinški i budući razvoj audiovizuelnih komercijalnih komunikacija. Razmatrane su nove forme oglašavanja koje omogućavaju nove tehnologije i usluge posebno kad je riječ o ciljanom oglašavanju i pristupu specifičnim ciljnim grupama.

36. sastanak EPRA-e koji je trebao da se održi u Jerusalimu u novembru 2012. godine je otkazan.

---

²¹ http://stakeholders.ofcom.org.uk/binaries/broadcast/international/Procedural_Guidelines.pdf

*

* *

U Prištini je 28. i 29. juna 2012.g. održana međunarodna **konferencija „Digitalna zemaljska televizija - Nacionalne strategije za prelazak sa analognog na digitalno emitovanje - evropska i regionalna iskustva”**, u organizaciji Nezavisne komisije za medije Republike Kosovo. Na poziv organizatora, na konferenciji su učestvovala dva predstavnika Agencije.

Na ovoj međunarodnoj konferenciji učestvovali su eksperti i predstavnici medijskih regulatora iz zemalja regiona i Evropske Unije: Albanije, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije, Slovenije, Francuske, Velike Britanije, kao i predstavnici Evropske platforme regulatornih organa (EPRA).

Na skupu su predstavljena iskustva ovih država u procesu prelaska sa analognog na digitalni način emitovanja televizijskog programa, kao i izazovi tokom implementacije njihovih strategija u ovoj oblasti.

Poslije uvoda regulatornog organa Kosova, u kome je dat pregled situacije u zemlji u vezi sa elektronskim medijima i strategijom digitalizacije, rasprava se fokusirala na zajedničku perspektivu Evropske unije po pitanju ovog procesa. Svoj pogled na ovo pitanje dali su i predstavnici Evropske platforme nezavisnih regulatora (EPRA) i britanske Digital TV grupe.

Usljedila je diskusija sa akcentom na regionalnu perspektivu i zajedničko iskustvo država jugoistočne Evrope, gdje su svoje vizije vezane za ovaj proces prenijeli predstavnici regulatora emitera i drugih aktera iz ove oblasti.

Drugi dan konferencije počeo je panel diskusijom o regulisanju emitovanja u periodu digitalizacije, sa fokusom na zajednički režim licenciranja za aktore digitalnog emitovanja. Svoja iskustva i praksu u vezi sa ovim pitanjem podijelili su predstavnici Velike Britanije, Albanije, Hrvatske, Crne Gore, Makedonije, Slovenije i Turske.

U nastavku konferencije, učesnici u panelima bavili su se drugim pitanjima od značaja za proces prelaska sa analogne na digitalnu radio-difuziju, uključujući prednosti i slabosti ovog procesa, kvalitet televizijskog programa, digitalnu dividendu i nacionalne politike.

*

* *

U organizaciji Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, u Podgorici je 9. marta 2012. godine organizovan jednodnevni seminar na temu **“Metodologija izvještavanja u procesu pristupanja Evropskoj uniji”**. Na poziv organizatora, u radu seminara učestvovali su predstavnici Agencije.

Predavači na seminaru su bili: Thomas Hagleitner, zamjenik šefa Jedinice za Crnu Goru u Generalnom direktoratu za proširenje u EK, Alberto Cammarata iz Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori i Snežana Zečević, direktor Direkcije za pristupanje EU u Ministarstvu vanjskih poslova i evropskih integracija.

Thomas Hagleitner je ukazao na značaj izvještavanja o napretku koji Evropska komisija priprema svake godine, a koji sadrži informaciju o napretku koji je država ostvarila u ispunjavanju uslova i ciljeva u procesu pristupanja Evropskoj uniji. Ukazao je da Izveštaj treba da sadrži podatke o ostvarenom napretku u smislu usvajanja zakonodavstva i mjera koje su implementirane, odnosno aktivnosti i mjere koje su preduzete u svim oblastima, a odnose se na reforme normativnog, institucionalnog, administrativnog i operativnog nivoa. Takođe, je istakao da je kod izrade izvještaja bitna konciznost jer je u preopširnim izvještajima teško uočiti konkretne sprovedene aktivnosti.

Hagleitner je savjetovao da je prilikom pripreme priloga važno provjeriti kako je Evropska Komisija prethodno ocijenila određenu temu, odnosno oblast Izveštajem o napretku. Ukazao je da Evropska Komisija poseban naglasak daje administrativnoj sposobnosti zbog čega treba navesti sve što je relevantno za jačanje kapaciteta institucija uključenih u proces.

Alberto Cammarata je objasnio ulogu Delegacije EU u izvještavanju. Savjetovao je da se prilikom izrade izvještaja kao model koristi prethodni izvještaj, jer se tako najlakše može izvršiti poređenje. Objasnio je da je uloga Delegacije EU, prije svega, olakšavanje komunikacije predstavnika crnogorskih institucija s predstavnicima EU, monitoring i finansijska podrška. Cammarata je, takođe, ukazao da saradnja sa Delegacijom EU doprinosi kvalitetu izvještavanja zbog čega je i neophodna međusobna kontinuirana i blagovremena saradnja.

Snežana Zečević je upoznala učesnike s metodologijom i mehanizmima izvještavanja crnogorskih nadležnih organa. Objasnila je na koji način funkcioniše Direkcija za pristupanje EU u okviru Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija i predstavila unutrašnje organizacione jedinice Direkcije i njihov djelokrug. Naglasila je da treba izvještavati precizno, jasno i s mjerljivim rezultatima.

*

* *

U okviru IPA Programa prekogranične saradnje "**Podrška implementaciji SEE i MED transnacionalnih programa u Crnoj Gori**", Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija (MVPEI), u saradnji sa Programom Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP/CDP), organizovalo je trening (od 17.- 19. maja 2012. godine u Budvi) o fazama implementacije projekata koji se sprovode u okviru dva transnacionalna programa u kojima učestvuje Crna Gora – programa Jugoistočna Evropa (SEE) i Mediteranskog programa (MED).

Na treningu su učestvovali predstavnici institucija koje realizuju projekte u okviru ova dva programa (SEE i MED programi), odnosno oni koji su direktno uključeni i odgovorni za sprovođenje i realizaciju ovih projekata.

S obzirom da je, u vrijeme održavanja treninga, Agencija već bila uključena u realizaciju projekta SEE Digi. TV, a očekivala rezultate konkursa za projekat TV WEB, trening je bio odlična prilika da se dođe do korisnih, sveobuhvatnih informacija i iskustava od značaja za kvalitetno, profesionalno i efikasno vođenje projekata i poštovanje vrlo kompleksnih pravila koja prate pristup i korišćenje EU fondova.

*

* *

U organizaciji Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, a u saradnji sa programskim strukturama Mediteranskog programa transnacionalne saradnje (MED), predstavnici Agencije za elektronske medije su učestvovali na **Transnacionalnom IPA seminaru**, koji je 4. oktobra 2012.g. održan u Budvi.

Poslije uvoda Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija na temu rezultata koje je Crna Gora postigla u teritorijalnoj saradnji, dat je pregled osnovnih informacija o MED programu od strane predstavnika Zajedničkog tehničkog sekretarijata iz Soluna, sa akcentom na najznačajnije tehničke aspekte i mogućnosti koje stoje na raspolaganju IPA partnerima u okviru ovog programa.

U nastavku seminara bilo je riječi o učešću partnera iz zemalja uključenih u program predpristupne pomoći Evropske unije IPA u projektima Mediteranskog programa transnacionalne saradnje kao i o ulozi Kancelarije za vezu MED programa u Solunu u procesu aplikacije i implementacije ovih projekata.

Predstavnici Albanije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Crne Gore govorili su o procesu koordinacije ovog programa na nacionalnom nivou, i odgovarali na pitanja učesnika seminara.

Usljedila je rasprava na temu očekivanja predstavnika država regiona od ovog programa, kao i razmjena iskustava u procesu saradnje sa različitim IPA partnerima.

*

* *

U organizaciji Savjeta Evrope i Odbora za medije Hrvatskog sabora, u Zagrebu je 15. oktobra 2012.g. organizovan jednodnevni seminar na temu **“Uloga nacionalnog parlamenta u ostvarivanju nezavisnosti rada Javnog servisa”**. U radu seminara učestvovali su predstavnici iz zemalja regiona (Slovenija, Hrvatska, Srbija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Makedonija i Albanija), među kojima je bio i predstavnik Agencije.

Seminar je bio podijeljen u nekoliko panela:

Prvi panel (Nezavisnost javnih emitera, zakonodavstvo i praksa) je otvorila g-dja Eva Salamon i tom prilikom istakla da su u svim zemljama, kako novim članicama EU tako i onim koje to namjeravaju biti, zakoni usaglašeni sa EU standardima, ali da je situacija potpuno drugačija kada je u pitanju njihova primjena i da zapravo ne postoji model dobrog rješenja, nego je dobro ono rješenje koje se u praksi pokazuje kao najbolje. Dr Zrinjka Peruško je predstavila svoj rad „Medijski sustav u Hrvatskoj: od autoritarnog do mediteranskog modela”. Posebno je istakla da su se rješenja, koja su primjenjiva u evropskim zemljama, pokazala kao neuspješna kako u Hrvatskoj, tako i u regionu jer su zloupotrebe (prilikom primjene određenih odredbi koje garantuju nezavisnost od strane političkih elita) evidentne u svim zemljama regiona.

Drugi panel (Osiguranje nezavisnosti javnih servisa) je otvorila Vesna Marjanović, poslanica u Narodnoj skupštini Srbije. I kod ove rasprave pokazale su se loše strane praktične primjene zakona koji se odnose na rad javnih emitera. Predstavnici Udruženja novinara iz Srbije ukazali su da je jedan od izvora problema i nepoznavanja zakonskih rješenja kad su u pitanju nadležnosti i uloga parlamenta, izvršne vlasti ili predsjednika države i njihov odnos prema nezavisnosti Javnog servisa.

Treći panel (Finansiranje javnih servisa), je otvorila Ismeta Dervoz, poslanica u parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine. U okviru ovog panela, predsjednik odbora za zakone EU g-din Krzysztof Wojciechowski, predstavio je dokumente Savjeta Evrope kojima su uređeni finansijski uslovi za obezbjeđivanje nezavisnosti javnih emitera.

Tokom rasprave se došlo do zaključka da izloženi dokumenti Savjeta Evrope mogu biti dobra osnova za uređenje pojedinačnih sistema, te da svaka zemlja mora samostalno, prema svom modelu, urediti finansiranje na način da se obezbijedi veći stepen naplativosti, a samim tim i održivosti javne radio-difuzije. Kao dobar primjer urednog finansiranja javnog servisa navedena je Hrvatska, u kojoj Hrvatska radiotelevizija (HRT) ostvaruje prihode od blizu 200 miliona €.

Predstavnica Radio-televizije Srbije (RTS) je iznijela podatak da je stepen naplativosti RTV pretplate u Srbiji u padu i da se prikupljenim sredstvima mogu pokriti troškovi informativnog programa, koji je u Srbiji najgledaniji, ali i da je sve manje sredstava za nabavku ili produkciju dobrih programskih sadržaja, zbog čega bi u narednom periodu mogao da trpi kvalitet programa.

U okviru posljednjeg panela bilo je riječi i o digitalizaciji. Tom prilikom, predstavnik HRT-a je naveo da je cijeli program HRT-a već digitalizovan i da se u predjelu Dalmacije osjećaju veliki problemi sa prijemom programa zbog izrazito jakog radio-difuznog signala koji stiže iz Italije. Kao najbrže rješenje za prevazilaženje te situacije (a u cilju ostvarivanja kontinuiteta naplate RTV pretplate, čije je stopa naplate 99% na nivou Hrvatske), HRT ozbiljno razmatra mogućnost kupovine risivera (STB uređaja), koji bi se besplatno dijelili domaćinstvima sa područja Dalmacije, a pomoću kojih bi se omogućio pristup (sa satelita) svim programima HRT-a.

*

* *

U Budvi je 22. i 23. oktobra 2012.g., u organizaciji njemačke Fondacije (KAS) i Centralne evropske inicijative (CEI), održan **IV Mediteranski forum Jugoistočne Evrope**, u čijem su radu učestvovali i predstavnici Agencije za elektronske medije.

Dvodnevni rad foruma bio je organizovan u obliku jedne diskusije, dvije prezentacije i četiri panela.

Prvi dan Forumu počeo je diskusijom na temu: „Novinarstvo u Crnoj Gori i uloga države, vlasnička struktura i djelovanje tržišta“. Širok okvir za raspravu, omogućio je predstavnicima nezavisnih i medija u državnom vlasništvu da, svako na svoj način, izloži pogled na savremenu medijsku stvarnost u Crnoj Gori fokusirajući se na one segmente opšteg društvenog konteksta koji im odgovaraju.

Paneli u okviru Forumu su se odnosili na različite aspekte uticaja revolucionarnog razvoja novih tehnologija na teoriju i praksu novinarstva, odnosno budućnost novinarstva, posebno u uslovima brze ekspanzije Interneta i društvenih mreža.

Prezentacije i rasprave su na kvalitetan način identifikovali pojedine teorijske i praktične modalitete različitih normativnih, ekonomskih i socioloških okvira tehnološke revolucije u savremenim evropskim društvima. Tom prilikom, ukazano je na tempo tehnološkog razvoja i tehničkih inovacija koji je znatno brži od individualne sposobnosti ljudi da temeljno mijenjaju svoje stvarne potrebe – a sljedstveno tome i svoja znanja, sposobnosti i navike i na još sporije promjene u društvenoj organizaciji, koje treba da izraze senzibilitete i potrebe novih generacija socijalizovanih na takvoj tehnološkoj osnovi.

U nastavku foruma bilo je i interesantnih razmišljanja u traženju odgovora na temu da li se usljed novih revolucionarnih tehnoloških mogućnosti objektivno mijenja “definicija” medija, da li se blogeri mogu smatrati novinarima, kakve i kolike promjene su se desile na medijskom tržištu, a u tom kontekstu, posebno ostvarivanja zaštite autorskih i srodnih prava u uslovima “opšte dostupnosti” svega, bez mogućnosti realne kontrole. U vezi sa tim i brojnim drugim pitanjima, zaključeno je da je teško i sagledati sadržaj i obim izmjena pravnog okvira u ovoj oblasti u neposrednoj budućnosti.

Takođe, u okviru foruma raspravljalo se i o poziciji građanina (korisnika) u uslovima tektonskih promjena u medijskoj tehnologiji. Iznesena su interesantna iskustva u ostvarivanju interaktivnosti, odnosno “partnerstva” onlajn medija i građana na nekim životnim pitanjima (korupcija, itd.). Zaključeno je da će dalji prodori na tom planu dati puni smisao fascinantnom tehnološkom napretku, jer su Internet, društvene mreže, mobilni aparati i aplikacije koncipirani primarno kao sredstva opšte, a ne samo medijske komunikacije. Njihova suština je dvosmjernost, interakcija i multimedijalnost, koji milione korisnika transformišu u učesnike, a ne konzumente.

S obzirom da dosadašnji mediji nijesu ni sadržajno ni tehnološki bili utemeljeni i koncipirani na toj logici (dvosmjerne komunikacije), na skupu je zaključeno da će se morati prilagoditi novim okolnostima (a sve više i novim zahtjevima i potrebama novih generacija publike) što, prije svega, podrazumijeva bitno drugačije novinarstvo.

*

* *

Na poziv **Kontakt komiteta za Direktivu o audiovizuelnim medijskim uslugama**²², prvi put su, kao posmatrači, učestvovali predstavnici Crne Gore među kojima i predstavnik Agencije za elektronske medije.

U organizaciji Evropske komisije - Generalnog direktorata za komunikacione mreže, sadržaj i tehnologiju 37. sastanak Kontakt komiteta održan je 21. novembra 2012. godine u Briselu.

Predstavnici Evropske komisije su prezentirali izvještaj o stepenu transpozicije Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama²³ u zemljama članicama Kontakt komiteta, i ukazali nepotpunu transpoziciju članova Direktive u zakonodavstvima Belgije i Norveške, nakon čega su obje zemlje informisale komisiju o fazama i očekivanim rokovima za pripremu i usvajanje zakonodavnih mjera.

Ministarstvo kulture Republike Litvanije je prezentiralo Listu događaja od velike važnosti za državu, dokument koji, u skladu sa članom 14 Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama, Evropska komisija usvaja na osnovu mišljenja Kontakt komiteta. Na sastanku je bilo riječi o problematičnim temama u oblasti audiovizuelne komercijalne komunikacije, o razlikama između sponzorstva i plasmana proizvoda.

Jedna od tačaka dnevnog reda, bila je i prezentacija izvještaja Evropske komisije o primjeni članova 13, 16. i 17. Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama, praćena diskusijom učesnika sastanka.

Uslijedio je izvještaj Evropske komisije o primjeni članova 13. (zaštita maloljetnika i AVM usluge na zahtjev), 16. i 17. (učešće evropskih radova i radova nezavisnih producenata u AVM uslugama na zahtjev) Direktive o audio-vizuelnim medijskim uslugama²⁴, kao i rasprava na tu temu i prezentacija najbolje prakse u državama članicama EU od strane AVMS regulatora.

Komisija je informisala Kontaktni odbor o daljim aktivnostima radne grupe u oblasti pluralizma i slobode medija i aktivnostima EU Foruma „Budućnost medija“²⁵. Dogovoreno je da će Izvještaj o dosadašnjim aktivnostima Foruma biti dostavljen zemljama članicama i Komisiji u najkraćem roku, dok će radna grupa u oblasti slobode medija, isti pripremiti početkom 2013. godine²⁶.

U nastavku sastanka, delegacija Francuske je otvorila pitanje veće zastupljenosti žena u medijima, naglašavajući njihovu nedovoljnu angažovanost u ovoj oblasti. Komisija se složila sa konstatacijom i dodala da će ovom pitanju posvetiti veću pažnju i, u vezi sa tim, izjavila da je u pripremi izvještaj na navedenu temu, koji će biti usvojen u martu 2013. godine.

*

* *

Na poziv **Generalnog direktorata za komunikacione mreže, sadržaj i tehnologiju**, predstavnik Agencije za elektronske medije učestvovao je na sastanku **Radne grupe regulatornih organa za audiovizuelne medijske usluge**²⁷, koji je održan 16. novembra 2012.g. u Briselu.

Sastanak je bio posvećen razvoju novih tehnologija u oblasti televizijskog emitovanja, kao i primjeni i transpoziciji Direktive o audio-vizuelnim medijskim uslugama.

Prvi dio sastanka fokusirao se na prezentaciju Evropske komisije o izradi studije posvećene upotrebi povezanih uređaja (connected devices), i promjenama u navici gledanja sadržaja na

---

²² http://ec.europa.eu/avpolicy/reg/tvwf/contact_comm/index_en.htm

²³ [First Report from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on the application of Directive 2010/13/EU "Audiovisual Media Services Directive" - Audiovisual Media Services and Connected Devices: Past and Future Perspectives.](#)

²⁴ http://ec.europa.eu/avpolicy/reg/tvwf/implementation/promotion/index_en.htm

²⁵ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/eu-media-futures-forum>

²⁶ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/high-level-group-media-freedom-and-pluralism>

²⁷ http://ec.europa.eu/avpolicy/reg/tvwf/implementation/regul/index_en.htm

različitim platformama i uređajima. Poslije prezentacije napretka postignutog na ovom planu, organizovana je diskusija članova Radne grupe na tu temu, kao i razmjena mišljenja i predviđanja budućeg razvoja ovog segmenta tržišta AVM usluga.

Predstavnik Agencije upoznao je članove Radne grupe sa situacijom u Crnoj Gori, transpozicijom predmetnih članova Direktive u nacionalno zakonodavstvo, kao i o odloženoj primjeni pojedinih odredbi i obavezi izvještavanja.

Evropska komisija je takođe obaviještena o namjerama Agencije za elektronske medije da u potpunosti uskladi rad emitera i operatora sa obavezama koje proizilaze kako iz Direktive, tako iz nacionalnih zakona i podzakonskih akata, kao i značaju kontinuirane komunikacije između Evropske komisije i AVM regulatora za napredak u ovoj oblasti.

Radna grupa je posvetila drugi dio sastanka transpoziciji Direktive o audio-vizuelnim medijskim uslugama u državama članicama EU, kao i prekršajnim postupcima u slučaju neispunjavanja obaveze izvještavanja o mjerama transpozicije.

Sastanak je zaključen Interpretativnom informacijom o televizijskom oglašavanju, koju je predstavila Evropska komisija, praćenom raspravom članova Radne grupe. U okviru ove teme, posebna pažnja posvećena je razdvajanju oglašavanja i uređivačkog sadržaja, virtualnom oglašavanju, plasmanu proizvoda i tematskom plasmanu proizvoda, objavama sponzora, kao i dužim formama oglašavanja.

Sastanak Radne grupe regulatornih organa za audiovizuelne medijske usluge je prepoznat kao veoma značajan vid komunikacije između regulatora iz ove oblasti i Evropske komisije, kao i razmjene mišljenja i najbolje prakse među samim regulatornim tijelima država članica i kandidata za pristupanje Evropskoj uniji.

*

* *

Na 14. plenarnom zasjedanju **Mediterranske mreže regulatornih tijela (MNRA)**, koje je održano u Lisabonu, 22.-23. novembra 2012.g, Agencija za elektronske medije je postala punopravan član ove asocijacije. Agencija je do sada imala status člana posmatrača u ovoj mreži.

MNRA je osnovana 1997.g. sa ciljem da ojača istorijske i kulturne veze između mediteranskih zemalja i da da priliku regulatornim tijelima iz zone Mediterana za razmjenu informacija oko glavnih izazova sa kojima se susreću u svom radu. Tokom godina, mreža je proširena i sada je sačinjavaju 23 regulatorna tijela iz 20 država Mediterana. Pored zemalja južne i jugoistočne Evrope, članice Mreže su i zemlje sa sjevera Afrike i Bliskog istoka. Pored rješavanja zajedničkih regulatornih pitanja, ova asocijacija pomaže i u razmjeni iskustava, najbolje prakse, uspostavljanju novih standarda i pokretanju inicijativa u vezi sa tehničkim pitanjima, kao i u rješavanju potencijalnih problema.

Mreža štampa i distribuira publikacije sa komparativnim analizama koje su posebno bitne za unapređenje audiovizuelnog sektora. Predsjedništvom mreže trenutno predsjedava gospodin Karlos Magna, predsjednik upravnog odbora Portugalskog regulatornog organa .

*

* *

U toku 2012. godine Agencija je uložila značajne kadrovske i finansijske resurse u aktivnosti koje su povezane sa procesom stabilizacije i pridruživanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Predstavnici Agencije su učestvovali u radu grupa koje su, sprovele analize usaglašenosti crnogorskih propisa (važećih ili u pripremi) sa evropskim standarima. Na taj način priređene su tabele transpozicije pojedinih ključnih dokumenata u crnogorsko zakonodavstvo, uključujući i

Direktivu o AVM uslugama (uz podršku TAIEX programa) i set ključnih direktiva za sektor elektronskih komunikacija, kao i pružanje usluga sa uslovnim pristupom.

Kako su u toku 2012. godine intenzivirane aktivnosti vezane za formiranje i početak rada struktura za pregovore o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji, Agencija je dala svoj doprinos svim aktivnostima od značaja za AV sektor.

Posebno važne su bile aktivnosti vezane za rad Radne grupe za pripremu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj Uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko **poglavlje 10 - Informatičko društvo i mediji**. Pored predstavnika Agencije koji su formalno članovi radne grupe, njen rad su u značajnoj mjeri pomogle sve službe Agencije, kako u pripremi tako i realizaciji svih neophodnih aktivnosti u pripremi i sprovođenju skrininga za ovo poglavlje. Predstavnici Agencije su aktivno učestvovali na eksplanatornom sastanku (decembar 2012.g.) i u pripremi bilateralnog sastanka (januar 2013.g.) koji su održani u Briselu.

Pored aktivnosti vezanih za ovo poglavlje, predstavnici Agencije su uključeni u rad i radne grupe za Poglavlje 8 - Konkurencija.

*

* *

U drugoj polovini 2012. godine, Misija OEBS-a u Crnoj Gori finansirala je projekat „**Podrška za analizu Zakona o elektronskim medijima**“. Cilj projekta je bio pružanje podrške razvoju medijskog zakonodavstva u skladu sa međunarodnim standardima i najboljim iskustvima.

U sklopu projekta dr Sandra Bašić Hrvatinić iz Slovenije je priredila pisane komentare postojećeg Zakona. Nadalje, u organizaciji Misije OEBS-a u Crnoj Gori, 12. decembra 2012. godine u Podgorici, održan je okrugli sto pod nazivom „Analiza Zakona o elektronskim medijima“. Tom prilikom je među ekspertima i predstavnicima medijske zajednice pokrenuta stručna rasprava o Zakonu o elektronskim medijima, njegovom uticaju na medijsku scenu u Crnoj Gori, kao i usklađenosti sa međunarodnim standardima. Dok je dr Sandra Bašić Hrvatinić predstavila svoje komentare, iskustvo Agencije za elektronske medije u implementaciji je prezentirao predstavnik Agencije.

Značajan broj pokrenutih pitanja i veliko interesovanje medija i drugih relevantnih subjekata u ovom sektoru (RDC, regulatorna tijela, nadležni državni organi, itd.) potvrdili su opravdanost i pravovremenost ovog projekta. Pokazalo se da su se, nakon dvogodišnjeg perioda implementacije, stekli uslovi da se napravi analiza i preispitaju neka od usvojenih rješenja i poboljša njihova primjena ili se pristupi njihovoj izmjeni. Takođe, pokazalo se krajnje opravdanim i potrebnim da jedna ovakva analiza i debata budu inicijalni korak u najavljenim izmjenama zakona i poziv priređivačima novog ili izmijenjenog zakona da izbjegniju neka ranija loša iskustva da se zakoni donose bez debate.

U skladu sa dosadašnjom dobrom saradnjom i praksom, izraženo je očekivanje da će Misija OEBS-a u Crnoj Gori nastaviti sa obezbjeđivanjem blagovremene i konkretne podrške neophodnim izmjenama regulatornog okvira u ovoj oblasti. Pokrenuto je mnogo pitanja i inicijativa, dat čitav niz preporuka i predloga. Na osnovu svih njih, kao i vođene debate, moglo bi se formulisati nekoliko zaključaka:

- postoji potreba za usvajanjem sveobuhvatne medijske politike koja će se pozabaviti sistemskim pitanjima kao što su finansiranje medija (posebno javnih emitera), transparentnošću vlasništva (kao mehanizma za obezbjeđivanje pluralizma u medijima),
- proces digitalizacije treba iskoristiti da se isprave neke od grešaka iz perioda analognog emitovanja (npr. nedostatak istinskog pluralizma i ozbiljne produkcije,

uprkos velikom broju medija). Istaknuto je da, s obzirom da tržište ne funkcionira, održavanje prevelikog broja medija ne doprinosi poboljšanju situacije,

- potrebno je unaprijediti primjenu pravila koja se odnose na državnu pomoć, posebno kada su u pitanju javni emiteri na nacionalnom i lokalnom nivou,
- bilo kakva izmjena zakona koji regulišu elektronske medije i RTCG, treba da bude formulirana na osnovu i usvojena samo nakon javne rasprave. Pri tome je naglašeno da kroz tematske javne rasprave treba omogućiti debatu i razmjenu mišljenja o pojedinim pitanjima koja su već sada prepoznata kao okosnica budućih zakonskih izmjena.

*

* *

Projekat SEE DIGI.TV

Agencija za elektronske medije je i tokom 2012. godine nastavila sa aktivnostima na projektu **SEE Digi.TV („Digitalna televizija jugoistočne Evrope”)**²⁸. Projekat se sprovodi u okviru Transnacionalnog programa saradnje država jugoistočne Evrope (SEE) za period 2007. – 2013. (SEE Transnational Cooperation Programme 2007 – 2013), a finansira se kroz strukturalne fondove ERDF, IPA i ENPI.

Agencija za elektronske medije i Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost su organizacije koje učestvuju u ovom projektu iz Crne Gore, pored 12 drugih organizacija iz devet zemalja (Austrija, Italija, Slovenija, Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Makedonija i Srbija).

Ukupni troškovi Projekta su 160,200€. Od toga će iz IPA fondova biti obezbijeđeno 136,170€ (ili 85% od procijenjenih opravdanih troškova), dok će ostatak obezbijediti Agencija za elektronske medije i Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.

Opšti cilj SEE Digi.TV projekta je harmonizacija aktivnosti u ciljnom regionu JIE po pitanju uvođenja digitalnih radio-difuznih servisa, tako što će se:

- ubrzati cjelokupni proces prestanka analognog emitovanja u regionu i dalji razvoj efikasnijih tehnologija,
- postići visok stepen usklađenosti zakonske regulative i tehničkih okvira sa procesom digitalizacije u EU,
- izbjeci fragmentacija politike, tehnologije i tržišta,
- pripremiti regionalna strategija optimalnog korišćenja oslobođenog frekventnog spektra za nove širokopolasne servise zasnovane na informacionim i komunikacionim tehnologijama,
- postići efikasno upravljanje digitalnom dividendom.

Imajući ovo u vidu, u toku 2012. godine, priređen je čitav niz vrlo korisnih dokumenata koji će poslužiti kao dobra osnova za kreiranje

²⁸ <http://www.see-digi.tv/>

ili evaluaciju odluka koje se odnose na strateške, zakonske ili operativne mjere u procesu digitalizacije, ali i šire u oblasti upotrebe digitalne dividende i prevazilaženja digitalnog jaza koji postaje sve evidentniji na relaciji sjever-jug, mladi-stari, manje-više obrazovani i sl.

Samo dio tema kojima su se bavili ovi dokumenti uključuju:

- Analizu postojećih pravnih okvira i strategija.
- Upotrebu digitalne dividende,
- Formulisanje programa finansijske podrške procesu digitalizacije
- Tehnički resursi za proces digitalizacije
- Korišćenje / Uvođenje novih tehnologija
- Specifikacije prijemničke i predajničke opreme i sl.

Posebni ciljevi projekta su:

1. Podrška Crnoj Gori u njenom aktivnom učešću u eliminisanju razlika u procesu prelaska sa analognog na digitalno emitovanje u regionu JIE, kroz obezbjeđivanje usklađenih aktivnosti i pristupa pravnim, ekonomskim i pitanjima informacione kampanje.
2. Podrška crnogorskim regulatornim organima u brzom i efikasnom sprovođenju procesa prelaska sa analognog na digitalno emitovanje, u cilju poboljšanja kvaliteta i dostupnosti infrastrukture za digitalnu televiziju i pristupa servisima zasnovanim na informacionim i komunikacionim tehnologijama.

Imajući to u vidu, kao i dragocjena iskustva stečena u toku projekta, Agencija za elektronske medije i Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost će do kraja projekta (sredina 2013) prirediti set dokumenata koji će poslužiti kao dobra osnova za donošenje konkretnih odluka od značaja za intenziviranje procesa digitalizacije u Crnoj Gori.

Na poziv partnera iz Hrvatske, Agencije za elektroničke medije Republike Hrvatske i Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije, u Zagrebu je 20. i 21. februara 2012.g. održan **Drugi tehnički sastanak partnera na projektu**, kao i **drugi sastanak Izvršnog odbora projekta**.

U okviru sastanka razmatran je status projekta, naročito u zemljama koje u projektu participiraju u okviru IPA programa, kao i aktivnostima i rezultatima u okviru svih radnih segmenata projekta sa posebnim osvrtom na aktivnosti koje treba izvršiti kako bi se nadoknadilo inicijalno zakašnjenje u realizaciji projekta koje je posljedica kašnjenja u potpisivanju potrebnih ugovora o finansiranju projekta u pojedinim članicama iz zemalja koje participiraju u okviru IPA programa.

Posebna pažnja posvećena je organizaciji prve konferencije u sklopu projekta, koja je održana u Trstu 19. i 20. aprila 2012. godine kao aktivnost u sklopu radnog segmenta projekta WP2 (Komunikacione aktivnosti /Communication activities).

U **Skoplju, Makedonija** 5. i 6 juna 2012. godine održan je **Treći tehnički sastanak u okviru projekta SEE Digi.TV** u organizaciji partnera Savjeta za radio-difuziju Republike Makedonije. Na sastanku je razmatran status projekta i realizacija aktivnosti u svim radnim segmentima projekta.

U periodu između dva sastanka svi partneri koji participiraju u projektu u okviru IPA programa potpisali su ugovore o finansiranju, tako da je većina aktivnosti, koje su inicijalno kasnile, u međuvremenu realizovane, uključujući aktivnosti iz radnih segmenata WP3 (Pravni okvir), WP4 (Tehnički okvir), WP5 (Ekonomski okvir) i WP6 (Informisanje javnosti).

Sljedeći skup u okviru projekta SEE Digi.TV održan je **13. i 14. septembra 2012.g. u Sarajevu** u organizaciji partnera Regulatorne agencije za komunikacije Bosne i Hercegovine. To je bio sedmi po redu sastanak partnera u okviru projekta.

Na sastanku je konstatovano da su aktivnosti u sklopu projekta realizovane u skladu sa predviđenom dinamikom sa sastanka u Skoplju. Takođe, ukazano je na aktivnosti koje bi trebalo izvršiti u narednom periodu.

Posebna pažnja na sastanku posvećena je promociji projekta, odnosno, povećanju stepena njegove prepoznatljivosti na nacionalnom nivou. Svi partneri su se složili da je neophodno uložiti dodatne napore u promociju projekta i aktivnosti u sklopu projekta, naročito na nacionalnom nivou.

Četvrti sastanak Izvršnog odbora u okviru projekta, održan je 12. i 13. decembra 2012.g. u Beogradu u organizaciji partnera Republičke radiodifuzne agencije Srbije. Na sastanku je razmatran status projekta i realizacija aktivnosti u svim radnim segmentima projekta.

Na sastanku je bilo riječi o aktivnostima posvećenim povećanju stepena prepoznatljivosti projekta, realizovanim i planiranim aktivnostima u okviru radnih segmenata projekta, kao i o organizaciji predstojeće, treće konferencije u okviru projekta, koja će prema planu realizacije aktivnosti u sklopu projekta biti održana u Budimpešti u aprilu 2013. godine.

Pored redovnih sastanaka u okviru projekta SEE Digi.TV, u toku 2012. godine, održane su i **dvije konferencije** predviđene planom realizacije aktivnosti u sklopu projekta.

U Trstu je 19. i 20. aprila 2012.g. održana **Prva transnacionalna konferencija SEE Digi.TV²⁹**, koju je organizovao Informest, italijanski partner u projektu.

Osim partnera, u konferenciji je učestvovalo više od 60 predstavnika regulatornih agencija, javnih i privatnih asocijacija i institucija iz oblasti komunikacija iz Crne Gore, Albanije, Austrije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Mađarske, Italije, Makedonije, Srbije i Slovenije.

Konferencija je bila podijeljena na četiri panel diskusije u kojima su učestvovali eksperti međunarodnih organizacija iz oblasti tehnologije, regulacije spektra, radio-difuzije, medijskih usluga, komunikacija, inovacija, itd.

Za vrijeme konferencije, učesnici su bili u prilici da razmijene mišljenja o temama vezanim za komercijalnu upotrebu digitalne dividende, kao i pravnim i administrativnim pitanjima i informacionim i komunikacionim aspektima ovog procesa, koji imaju za cilj olakšavanje uvođenja digitalne zamaljske televizije u zemljama koje učestvuju u ovom procesu.

Učesnici konferencije su razgovarali i o tehničkim aspektima vezanim za nove standarde i nove platforme, kao što su DVB-T2 i MPEG4, koje trenutno primjenjuju i koriste određene evropske zemlje, a čije će se uvođenje razmatrati od strane nekih država članica Evropske unije, koje još uvijek koriste prethodni DVB-T model.

Na konferenciji je bilo riječi i o glavnim izazovima u procesu prelaska sa analognog na digitalno emitovanje u državama koje učestvuju u projektu, kao i o ekonomskom aspektu očekivane digitalne dividende u regionu. Kao ključni preduslov za uspješan proces digitalizacije identifikovan je dobar zakonski okvir koji definiše proces licenciranja u digitalnom okruženju na kvalitetan i efikasan način. Takođe je zaključeno da komunikacija, informisanje javnosti i transfer znanja predstavljaju odlučujući faktor za nasmetanu i efikasnu evoluciju ka potpunom korišćenju potencijala digitalnog televizijskog emitovanja.

Prva međunarodna konferencija iskorišćena je za postavljanje temelja za dalju saradnju i razmjenu mišljenja i iskustava u sljedeće dvije transnacionalne konferencije, čije se održavanje planira u okviru ovog projekta, kao i u daljem procesu prelaska sa analognog na digitalno emitovanje u regionu i šire.

U Ljubljani je, u periodu od 17. do 19. oktobra 2012.g., održana **Druga transnacionalna konferencija SEE Digi.TV³⁰** u organizaciji slovenačke Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (APEK)

---

²⁹ <http://www.see-digi.tv/communication-material/transnational-conferences/first-transnational-project-conference-in-trieste/>

³⁰ <http://www.see-digi.tv/communication-material/transnational-conferences/second-international-conference>

Za vrijeme konferencije, učesnici su bili u prilici da razmijene mišljenja o pitanjima digitalnog jaza (Digital Divide) kao društvenog fenomena i načinima njegovog prevazilaženja. Takođe, se raspravljalo i o pitanjima digitalne dividende, načinima njenog korišćenja, budućnosti digitalne zemaljske televizije. Poseban osvrt konferencija je imala i na najsavremenije digitalne platforme i regionalne specifičnosti kada su u pitanju ove usluge.

Predstavnici Agencije su aktivno učestvovali na svim sastancima i konferencijama, a Agencija ima zapaženo mjesto u pripremi i implementaciji aktivnosti koje su planirane ovim projektom.

*

* *

Projekat SEE TV WEB

Tokom 2012. godine, Agencija za elektronske medije je otpočela sa aktivnostima na projektu TV WEB („Prevazilaženje digitalnog jaza u jugoistočnoj Evropi korišćenjem kapaciteta DTT mreža“). Projekat je odobren u okviru Transnacionalnog programa saradnje država jugoistočne Evrope (SEE) za period 2007. – 2013. (SEE Transnational Cooperation Programme 2007 – 2013), a finansira se kroz strukturalne fondove ERDF, IPA i ENPI.

Na projektu participira 12 partnera iz zemalja regiona i to: Slovenije, Mađarske, Austrije, Hrvatske, Srbije, Bosne i Hercegovine i Crne Gore. Pored Agencije za elektronske medije, u projektu učestvuje i Elektrotehnički fakultet Univerziteta Crne Gore.

Opšti cilj TV WEB projekta je pronalaženje adekvatnog načina za pružanje „internet sadržaja“ korisnicima koji nemaju adekvatan pristup internetu, korišćenjem određenih mogućnosti i prednosti koje nudi digitalna televizija. Takođe, u sklopu projekta biće razmatran i regulatorni pravni i ekonomski okvir sa ciljem stvaranja povoljnog ambijenta za implementaciju rješenja predloženog projektom.

Takođe, planom realizacije projekta predviđena i realizacija pilot prezentacije sistema u cilju obavještenja javnosti o rezultatima projekta kao i u svrhu analize zainteresovanosti krajnjih korisnika za predložena rješenja.

U **Ljubljani** je 14. i 15. novembra 2012.g. održan **Inicijalni sastanak u okviru projekta TV WEB** na kojem su uspostavljena tijela predviđena planom aktivnosti u partnerskom ugovoru i Inicijalni dokument (Project Initiation Dokument) koji sadrži sve neophodne informacije potrebne za realizaciju projekta, uključujući i detaljan plan i agendu aktivnosti u okviru projekta.

Ubrzo poslije inicijalnog sastanka, održan je i **drugi tehnički sastanak u okviru projekta u Zagrebu**, na kojem je započeto sa radnim aktivnostima u okviru radnih paketa WP3, WP4 i WP5, dok je Komunikacioni plan, kao posebna aktivnost u okviru radnog paketa WP2 usvojen u periodu između dva sastanka.

U svim ovim aktivnostima Agencija za elektronske medije participirala je veoma aktivno, dajući svoj doprinos u vidu komentara, sugestija i mišljenja, kao i sprovođenjem svih koraka koji su predviđeni planom realizacije projekta na inicijalnom sastanku u Ljubljani.

Bliže informacije o samom projektu mogu se naći na veb sajtu projekta: www.see-twweb.eu.

JAVNOST RADA AGENCIJE

Saglasno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama, tokom 2012. godine, Agencija je odgovorila na svih dvanaest podnesenih zahtjeva za slobodan pristup informacijama.

Protiv rješenja direktora Agencije kojima su odbijeni pojedini zahtjevi za pristup informacijama, nije podnesena nijedna žalba Savjetu Agencije.

U najvećem broju slučajeva odbijeni zahtjevi za pristup informacijama su se odnosili na akte koji su ili već dostupni putem veb sajta Agencije (podaci o odgovornim licima u pojedinim emiterima, finansijski izvještaji i sl.) ili uopšte nijesu u posjedu Agencije (pitanja vezana za dokumente RTCG, finansijske izvještaje pojedinih emitera i sl.).

Zahtjevi za pristup informacijama koji su prihvaćeni odnosili su se na donesene akte Agencije povodom kršenja Zakona i podzakonskih akata Agencije koji su u vezi sa programskim obavezama emitera, organizacije rada u Agenciji, oglašavanja Agencije u medijima, dostavljanja pojedinih odobrenja ili pregleda dokumentacije na osnovu koje su pojedini imaoći odobrenja stekli status emitera.

Važan mehanizam obezbjeđivanja javnosti rada Agencije predstavlja redovno, blagovremeno objavljivanje i ažuriranje podataka na veb stranici Agencije – www.ardcg.org.

U toku 2012. godine objavljeno je 172 aktivnih, novih dokumenata, od čega 139 u raznim kategorijama, a 33 dokumenta kao linkovi u 24 nove stavke na naslovnoj strani. Ukoliko se uračuna i postavljanje novijih verzija postojećih dokumenata (registri javnih i komercijalnih TV i radio emitera, prečišćene verzije propisa itd.), ukupan broj postavljenih dokumenata iznosi približno 220.

Osim navedenog, 13 tzv. statičkih dokumenata, koji čine stalnu strukturu sajta, ispravljeno je i dopunjeno novim podacima. Pored banera projekta SEE Digi.TV, na veb sajtu se može naći i baner za projekat TV WEB čija realizacija je počela krajem 2012. godine.

Tokom 2012. godine **ukupan broj posjeta** veb prezentaciji www.ardcg.org iznosio je **101.086**, sa u prosjeku 8.423 jedinstvenih korisnika mjesečno. Najveći broj posjeta je zabilježen u julu 2012. (10.111) dok je najmanji broj zabilježen u martu 2012. godine (6.986). U 2011. godini ukupan broj posjeta je iznosio 85.600, što znači da je na godišnjem nivou posjećenost sajta porasla za 18%. Poređenjem broja pregledanih stranica, broja klikova i broja posjetilaca, može se zaključiti da je prosječan posjetilac pregledao približno 4,2 stranice u jednoj posjeti i kliknuo na nešto više od 9 linkova.

Dokumenti sa najviše pregleda ili preuzimanja su podaci koji se odnose na pružaoce AVM usluga, emitere i kablovske operatore, kao i izvještaje Agencije o radu i finansijskom poslovanju. Ukupan broj pregleda ili preuzimanja dokumenata u PDF formatu u 2012. godini bio je 23.088 sa prosječnom posjećenošću od 166 pregleda po dokumentu.

Putem veb prezentacije www.ardcg.org, Agencija je tokom 2012. godine primila 33 prigovora u vezi sa pitanjima iz svoje nadležnosti. Prigovori su se u najvećem broju odnosili na emitovane programske sadržaje koji su tematikom ili vremenom emitovanja mogli štetno uticati na maloljetnike. Značajan broj prigovora odnosio se na emisije koje su se bavile astrologijom, proricanjem sudbine i sličnim sadržajima. Takođe, određen broj prigovora odnosio se i na nepopularne mjere zatamnivanja pojedinih programskih sadržaja u okviru ponude kablovskih operatera, a saglasno obavezama u oblasti zaštite autorskog i srodnih prava.

Sve to opredijelilo nas je da planiramo osavremenjavanje i popularizaciju ovog vida prezenatacije rada Agencije i njene komunikacije sa javnošću.

FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA AGENCIJE U 2012. GODINI

U toku 2012. godine Agencija je ostvarila ukupan prihod u iznosu od 985,558.53 €, rashodi su iznosili 969,488.26 €, što znači da je ostvarena pozitivna razlika u iznosu od 16,070.27 €.

Procenat naplativosti naknada za emitovanje u izvještajnom periodu, od ukupnog duga prema Agenciji za elektronske medije, nije bio zadovoljavajući (**35,8%**), što ukazuje da ovaj prihod nije bio stabilan izvor finansiranja Agencije u toku 2012. godine.

U cilju prevazilaženja problema nastalih zbog kašnjenja u izmirivanju obaveza po osnovu godišnje naknade za veći broj imalaca odobrenja za emitovanje, a saglasno zaključku Savjeta Agencije za elektronske medije sa 29. sjednice održane 17. februara 2012. godine, Agencija za elektronske medije je početkom marta 2012. godine ponudila potpisivanje protokola o reprogramu duga za 32 emitera.

Predlog protokola je podrazumijevao da se emiter obaveže da iznos duga (stanje na 31.12.2011. g.) izmiri u više mjesečnih rata (u zavisnosti od iznosa duga), zaključno sa decembrom 2012. godine. Osim toga, protokol je predviđao i da se obaveze po osnovu naknade za emitovanje za 2012. godinu, koje dospijevaju na naplatu poslije datuma potpisivanja protokola, plaćaju u skladu sa dinamikom predviđenom izdatim odobrenjima.

Agencija za elektronske medije se obavezala da do isteka roka važenja protokola neće pokrenuti postupak sudske naplate duga, osim u slučaju kršenja obaveza emitera definisanih protokolom, kada se smatra da cjelokupan iznos duga dospijeva za naplatu odmah.

Na žalost, samo manji dio preuzetih obaveza po reprogramu duga je realizovan do kraja godine i to od strane manjih (radio) emitera.

Naplata bi i ove godina bila manja da u prvoj polovini 2012. godine nije realizovan drugi dio potpisanih pojedinačnih trojnih ugovora između Agencije za elektronske medije, Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i 19 emitera na osnovu Programa državne pomoći koji je usvojila Vlada Crne Gore početkom 2011. godine. Naime, usvojenim programom predviđeno je da će iznos duga koji su emiteri/mediji platili u 2009. i 2010. godini biti regulisan posebnim aktom koji će biti zaključen između emitera/medija, s jedne strane, i Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, sa druge strane.

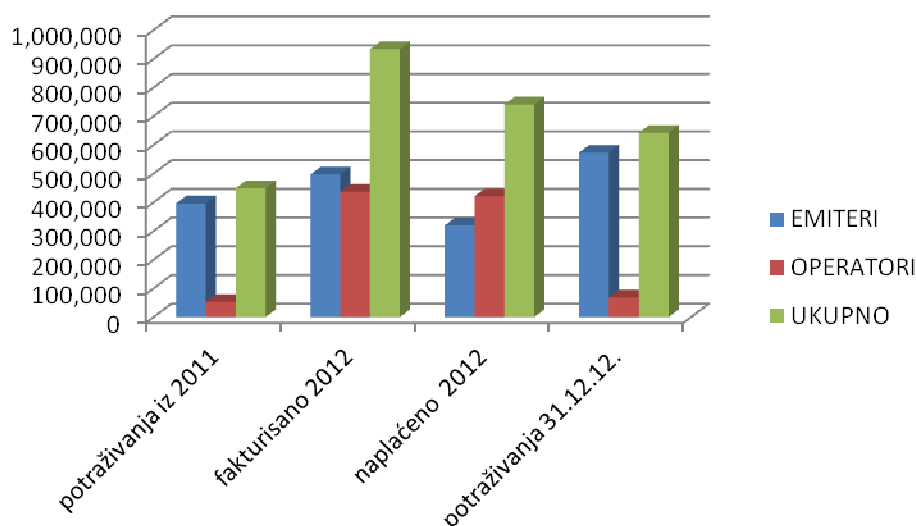
Povodom kašnjenja u postizanju dogovora oko definisanja i realizacije ovog akta između emitera i Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, kao i njihovog interesa da se ova sredstva iskoriste za izmirenje obaveza prema regulatorima, krajem 2011. godine potpisani su trojni ugovori između dvije agencije i pojedinih emitera.

Na taj način, od ukupno 237.263,98 €, koliko su emiteri platili u 2009. i 2010. godini, Agenciji za elektronske medije je doznačeno 177.452,28 € i to prema sljedećoj dinamici:

- do kraja 2011. godine uplaćeno joj je 98.994,16 € i
- do 30.06.2012. godine uplaćeno joj je 89.865,62 €.

Agencija za elektronske medije je uspjela da obezbijedi efikasno funkcionisanje i ostvarivanje planiranih ciljeva tako da su ostvareni rashodi bili manji od planiranih. Ovakav rezultat ostvaren je zahvaljujući stalnoj internoj kontroli, mjesečnoj analizi prihoda i rashoda i praćenju likvidnosti poslovanja.

Procenat naplativosti naknada za pružanje AVM usluge na zahtjev je bio zadovoljavajući (**85,9%**), što ukazuje da je ovaj prihod stabilan izvor finansiranja Agencije u toku 2012. godine i realno je očekivati da će se tako nastaviti i u 2013. godini.

Grafikon 8: Naplativost i stanje potraživanja Agencije

Vrijednost **ukupne aktive**, na bazi bilansa stanja na dan 31.12.2012. godine je 1,171,710 €. Stalna imovina od 82,713 € iznosi 7.1% ukupne aktive, a sastoji se od nematerijalne imovine (25.0%) i materijalne imovine (75.0%).

Obrtna imovina u vrijednosti od 1,088,997 € čini 92.9% ukupne aktive i odnosi se na potraživanja od kupaca (28.4%) i gotovinu i gotovinske ekvivalente (71.6%).

Ukupna potraživanja prenijeta iz 2011. godine iznosila su 433,492.54 €, dok ukupna potraživanja na dan 31.12.2012. godine iznose 308,951.85 €. Od tog iznosa, 215,892.11 € su potraživanja od emitera sa ispravkom vrijednosti, 90,698.27€ su potraživanja od pružalaca AVM usluga na zahtjev (KDS/MMDS/IPTV/DTH operatori), 393.24 € se odnosi na potraživanja od državnih organa za refundacije zarada zaposlenih za vrijeme porodiljskog odsustva. Potraživanja po osnovu avansa u iznosu od 760.27 € odnose se na date avanse dobavljačima i depozit za maestro bussines card u iznosu od 1,207.96 €.

Ukupan promet žiro-računa u 2012. godini iznosio je 1,506,772.19 €, blagajne 18,253.55 € i deviznog računa 80,058.67 €.

Ukupna pasiva je u vrijednosti od 1,171,710 €. Kapital Agencije je 1,081,256.09 € i obuhvata:

- kapital koji je Vlada Republike Crne Gore obezbijedila kao početna sredstva za rad Agencije u iznosu od 436,165.38 €,
- opremu preuzetu od Republičkog sekretarijata za informacije u vrijednosti od 64,031.29€,
- sopstveni kapital 40,494.37 €,
- neraspoređenu dobit ranijih godina u iznosu od 524,494.78 € i
- neraspoređenu dobit tekuće godine u iznosu od 16,070.27 €.

Ukupne kratkoročne obaveze Agencije iznose 90,454.30 €, od čega se 1,339.35 € odnosi na obaveze prema dobavljačima, 60,532.37 € na obaveze za primljene avanse, od čega su 2,193.42 € primljeni avansi od kupaca. U ostale kratkoročne obaveze i pasivna vremenska razgraničenja ulaze: odloženi prihod za doniranu opremu u iznosu od 3,824.15 € koji je umanjen za iznos amortizacije i odloženi prihod u iznosu 24,758.43 primljen po donaciji Evropske komisije za projekat „SEE Digi.TV“ koja je umanjen za utrošena sredstva u toku 2012. godine.

Obaveze za primljene avanse u iznosu od 58,338.95 odnose se na sredstva Fonda za pomoć lokalnim javnim radio-difuznim servisima dodijeljena ranijim odlukama Agencije za radio-difuziju javnom lokalnom emiteru "RTV Ulcinj" i to: od takse za radijske prijemnike u motornim vozilima u iznosu od 5,386.68 €, od radio-difuzne pretplate – „Crnogorski Telekom“ a.d. u iznosu od 46,228.30 € i od radio-difuzne pretplate – „Elektroprivreda Crne Gore“ a.d. u iznosu od 6,723.97 €.

U toku 2012. godine nastavljena je realizacija odluka o isplati sredstava RTV Ulcinj iz Fonda za pomoć lokalnim javnim radio-difuznim servisima u skladu sa ranijim odlukama Savjeta i direktora Agencije kojima su sredstva opredijeljena za period 01.08.2006.g do 02.02.2007.g i to u iznosu od 20,000.00 € po osnovu radio-difuzne pretplate.

Dovodeći navedene obaveze u vezu sa vrijednošću obrtno imovine od 1,171,710 € može se zaključiti da je Agencija solventna, odnosno njena likvidnost nijednog momenta nije dovedena u pitanje.

Tabela 5: Ostvareni prihodi u toku 2012. godine

Vrste prihoda	Plan	Ostvareno	Index
naknada za registraciju	52,702.00	-	-
naknada za emitovanje	618,276.00	566,155.36	91.6
naknada za pruženje AVN usluga na zahtjev	435,756.00	424,984.66	97.6
prihodi od donacija	-	18,546.56	-
ostali poslovni prihodi	-	136,960.68	-
prihodi od redovnih kamata	-	1,805.65	-

Tabela 6: Ostvareni rashodi u toku 2012. godine

Vrste rashoda	Plan	Ostvareno	Index
bruto zarade zaposlenih	433,190.00	363,478.43	83.9
ostala lična primanja i naknade	25,170.00	18,537.00	73.6
bruto naknade članova Savjeta	85,957.00	77,646.26	90.3
službena putovanja i članarine međ. org.	29,400.00	15,567.32	53.0
rashodi za materijal i usluge	49,050.00	28,747.67	58.6
trošak održavanja osnovnih sredstava	12,600.00	10,747.15	85.3
ostala poslovna terećenja	138,260.00	52,029.10	37.6
humanitarne pomoći i sponzorstva	10,000.00	7,449.00	74.5
subvencije kamate	25,000.00	23,733.51	94.9
amortizacija	30,000.00	26,022.69	86.7
rezerva	40,431.00	-	-

Detaljnije informacije o rezultatima finansijskog poslovanja Agencije za elektronske medije u 2012.g. mogu se naći u IZVJEŠTAJU O FINANSIJSKOM POSLOVANJU AGENCIJE ZA ELEKTRONSKE MEDIJE ZA 2012. GODINU, dostupnom na veb sajtu www.ardcg.org.

DIREKTOR

Abaz Beli Džafić